

BIJLAGE

VOORBEELDEN VAN PRAKTIJKEN, CASESTUDY'S, METHODEN EN NATIONALE RICHTSNOEREN

Inleiding

Deze bijlage is bedoeld als leidraad en om voorbeelden te geven van processen en methoden voor de verschillende fasen van de uitvoering van procedures krachtens artikel 6, leden 3 en 4. Zij worden gegroepeerd en gepresenteerd op basis van de belangrijkste hoofdstukken en punten die in de richtsnoeren worden behandeld.

Inhoudsopgave

	<i>Bladzijde</i>
1. SCREENING EN PASSENDE BEOORDELING: BENADERINGEN, METHODEN, VOORBEELDEN UIT DE LIDSTATEN	79
1.1. Informatie en praktische hulpmiddelen ter ondersteuning van de screening en passende beoordelingen (PB)	79
1.2. Richtsnoeren voor de beoordeling	82
1.3. Passende beoordeling van een nationaal elektriciteitsprogramma in Ierland — beoordeling van cumulatieve gevolgen	89
2. DWINGENDE REDENEN VAN GROOT OPENBAAR BELANG	93
2.1. Voorbeelden van verschillende typen dwingende redenen van groot openbaar belang en motivering	93
3. COMPENSERENDE MAATREGELEN	96
3.1. Voorbeelden van compenserende maatregelen op grond van artikel 6, lid 4	96
3.2. Tijdsgerelateerde aspecten van compenserende maatregelen	99
4. VERBANDEN TUSSEN MILIEUBEOORDELINGSPROCEDURES: PB, MEB, SMB	102
4.1. Vergelijking van procedures in het kader van een passende beoordeling (PB), MEB en SMB	102
5. STRATEGISCHE PLANNING – BEOORDELING VAN DE PLANNEN	105
5.1. Voorbeeld: planning van snelwegen in Oostenrijk	105
5.2. Voorbeeld: strategische planning van nieuwe waterkrachtontwikkelingen in de Donau	105
5.3. Voorbeeld: plan voor ruimtelijke ordening van offshore windmolenparken en netaansluitingen in de Duitse EEZ van de Noordzee	107

1. SCREENING EN PASSENDE BEOORDELING: BENADERINGEN, METHODEN, VOORBEELDEN UIT DE LIDSTATEN

1.1. Informatie en praktische hulpmiddelen ter ondersteuning van de screening en passende beoordelingen (PB)

Duitsland — Gegevens- en informatiesysteem van het Bundesamt für Naturschutz (BfN) voor passende beoordelingen

De benodigde **informatie over mogelijke negatieve gevolgen voor bijna alle soorten projecten en plannen** wordt verstrekt in het informatiesysteem *FFH-VP-Info* van het Bundesamt für Naturschutz. Daarnaast bevat *FFH-VP-Info* een uitgebreide databank van mogelijke gevolgen en effecten met betrekking tot specifieke habitattypen en soorten die kan worden gebruikt voor de screening en passende beoordelingen (<http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp>).

I. Doelstellingen en functies van *FFH-VP-Info*

FFH-VP-Info is opgezet als centraal platform voor het verstrekken van informatie over de impactfactoren die in aanmerking moeten worden genomen voor de screening (fase 1) en passende beoordeling (fase 2) van plannen of projecten, en over de mogelijke gevolgen voor specifieke habitats en soorten in het kader van de habitat- en de Vogelrichtlijn.

Toegangstype nr. 1 (typen projecten, plannen, impactfactoren) is bedoeld om indieners en ontwikkelaars van projecten te ondersteunen door snel een overzicht te geven van alle impactfactoren waarmee zij rekening moeten houden.

Toegangstype nr. 2 (habitats, soorten) maakt diepgaand onderzoek mogelijk naar de specifieke gevolgen van een impactfactor voor habitats of soorten die voor het project van belang kunnen zijn.

De aanvullende informatie omvat een woordenlijst, geciteerde literatuur, gegevens over mobiliteit en het activiteitsgebied van soorten.

In het algemeen is *FFH-VP-Info* gericht op het verschaffen van de beste wetenschappelijke kennis en het vergemakkelijken van beoordelingen door deskundigen en het toezicht daarop door de vergunningverlenende autoriteiten. Hoewel de volledigheid en nauwkeurigheid van de beoordelingen belangrijk is om de rechtszekerheid te waarborgen, kunnen aan beide zijden de benodigde tijd en financiële en persoonlijke inspanningen op een redelijk niveau worden gehouden door gemakkelijke toegang tot de relevante informatie te bieden.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=ziel> (inleiding over *FFH-VP-Info*)

II. Screeningtool voor typen projecten en plannen en de mogelijke gevolgen daarvan

De screeningtool levert gegevens over ongeveer 140 typen projecten die in 19 groepen zijn ingedeeld. Deze gegevens omvatten een raming van de mogelijke relevantie voor 36 verschillende impactfactoren. De relevantie wordt aangegeven met een cijfer:

- 0 = gewoonlijk niet relevant (uitzonderingen zijn mogelijk)
- 1 = mogelijk relevant
- 2 = gewoonlijk/over het algemeen relevant

Voor elk type project zijn een checklist en een verslag beschikbaar, met een korte individuele uitleg over de relevantiebeoordeling van de impactfactoren. Voor elke impactfactor is er een verklarende pagina met een korte definitie en gedetailleerde beschrijving van de mogelijke gevolgen van de respectieve impactfactor (zie hieronder).

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=projekttypen> (inleiding projecten)

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Projekt.jsp?start> (databank projecten)

III. Databanken en informatiebladen voor de habitats en soorten van de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn

Dit is de kern van het informatiesysteem. Het bevat gedetailleerde informatie over de gevoeligheid en mogelijke gevolgen van de impactfactoren voor bijna alle Duitse

- habitats van bijlage I bij de habitatrichtlijn => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Lrt.jsp>
- soorten van bijlage II bij de habitatrichtlijn => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Art.jsp>
- vogelsoorten van bijlage I bij en artikel 4, lid 2, van de vogelrichtlijn => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Vog.jsp>

Zodra het onderwerp is gekozen, wordt de relevantie van de verschillende impactfactoren voor een bepaalde habitat of soort weergegeven in een tabel. De selectie van een thema/effect leidt tot nadere informatie die in vijf categorieën wordt verstrekt:

1. gevoeligheid/mogelijke gevolgen (beste wetenschappelijke kennis over de gevoeligheid van habitats en soorten en over mogelijke gevolgen voor alle 36 impactfactoren);
2. regeneratievermogen (informatie over natuurlijke zelfregeneratie);
3. beproefde methoden voor het beoordelen van gevolgen (hints, referenties en opmerkingen over parameters, criteria of methoden voor het opstellen van prognoses van gevolgen en effecten);
4. significantiegrenswaarden en informatie voor de screening (voorbeelden, oriëntatiewaarden, drempels voor relevante gevolgen);
5. significantiegrenswaarden en advies voor de passende beoordeling (voorbeelden, oriëntatiewaarden, drempels voor significante schadelijke gevolgen).

Bij de verdere selectie van de gevolgen van een impactfactor kunnen op een of meer pagina's uittreksels van wetenschappelijke bevindingen, kennis van deskundigen en ramingen die in de databank zijn opgenomen, worden weergegeven. Het is mogelijk om volledige verslagen van deze gegevens, of een selectie ervan, te lezen en af te drukken.

De relevantiebeoordelingen zijn gebaseerd op wetenschappelijke bronnen die zijn geëvalueerd en geëxtraheerd. Wanneer dergelijke bronnen niet beschikbaar zijn, zijn de beoordelingen suggesties voor oriëntatie, vergelijkbaar met de relevantiebeoordelingen voor typen projecten.

De gebruikte bronnen zijn gemarkeerd op basis van hun wetenschappelijke kwaliteit en/of hun specificiteit.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=lebensraumarten> (inleiding habitats/soorten)

IV. Definitie en beschrijving van 36 impactfactoren

Kennisbank over 36 impactfactoren die in negen groepen zijn ingedeeld met specifieke definities en gedetailleerde beschrijvingen van mogelijke gevolgen voor habitats en soorten. Deze impactfactoren vormen de schakel tussen projecten en habitats/soorten. Ze kunnen ook als verslagen worden gelezen of afgedrukt.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=wirkfaktoren> (inleiding impactfactoren)

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Wirkfaktor.jsp> (databank impactfactoren)

V. Aanvullende informatie

Tot dusver omvat de aanvullende informatie een bibliografie van de in het systeem aangehaalde literatuur, een woordenlijst en links naar onder andere een webmappingsysteem van de Duitse Natura 2000-gebieden. In de toekomst kan het systeem dienen als platform voor het presenteren van nadere informatie over de beoordeling van gevolgen en effecten, voor zover dit op federaal niveau passend is.

Ierland — AA GeoTool — Informatie voor screening en passende beoordelingen

De toepassing AA GeoTool ondersteunt het proces van gegevensverzameling tijdens de screening (fase 1) en de passende beoordeling (fase 2). Het Milieubeschermingsagentschap (Environmental Protection Agency, EPA) en de Nationale dienst voor parken en faunabeheer (National Parks and Wildlife Service, NPWS) hebben samengewerkt om de AA GeoTool te ontwikkelen. De toepassing maakt rechtstreeks gebruik van gegevens afkomstig van een door de NPWS aangeboden webservice. De gegevens worden regelmatig bijgewerkt en de beoordelingen zijn gebaseerd op de meest actuele beschikbare informatie.

Met de AA GeoTool kan de gebruiker een punt op de kaart selecteren en vervolgens zoeken naar SBZ's in de zin van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn binnen een bepaalde afstand/stroomopwaarts/stroomafwaarts van dat punt. De door de gebruiker gekozen afstand hangt af van de omvang van de potentiële milieugevolgen van een plan of project.

De informatie die voor elk Natura 2000-gebied binnen het geselecteerde afstandsgebied is verzameld, omvat het volgende:

1. type gebied, bv. SBZ in de zin van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn;
2. unieke gebiedscode voor het gebied;
3. naam van het gebied;
4. afstand vanaf het door de gebruiker gekozen punt tot het gebied;
5. door de gebruiker geselecteerde zoekrichting;
6. lijst van in aanmerking komende belangen voor elk gebied;
7. URL naar instandhoudingsdoelstellingen voor elk gebied.

Link naar AA GeoTool: <https://gis.epa.ie/EPAMaps/AAGeoTool>

Meer informatie over specifieke Natura 2000-gebieden is te vinden op de website van de NPWS: <http://www.epa.ie/terminalfour/AppropAssess/index.jsp> en ook op <https://gis.epa.ie/EPAMaps/default>

Nederland — Instrumenten en richtsnoeren voor passende beoordelingen

In Nederland is een “routeplanner beschermde natuur binnen de omgevingsvergunning” beschikbaar ⁽¹⁾, die helpt bij de uitvoering van alle noodzakelijke stappen in het proces. Deze routeplanner is bedoeld voor de aanvrager van een omgevingsvergunning waar een natuurtoets aan de orde is. Hij is ook bedoeld voor de bevoegde instantie die betrokken is bij de behandeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning, namelijk de gemeente en de provincie. In deze routeplanner worden de procedurele stappen beschreven die nodig zijn als een natuurtoets voor beschermde soorten of beschermde Natura 2000-gebieden deel uitmaakt van de procedure voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning. De routeplanner helpt de aanvragers en behandelaars bij vragen als “Hoe weet ik of een natuurtoets aan de orde is?”, “In welke fase moeten welke ecologische gegevens beschikbaar zijn?” en “Hoe lang duurt de procedure?”.

Er is ook een instrument om mogelijke gevolgen voor soorten en typen habitats in Natura 2000-gebieden te voorspellen (maar niet voor de natuurlijke kenmerken van het gebied als zodanig). De effectenindicator “Natura 2000 — ecologische randvoorwaarden en storende factoren” is een hulpmiddel voor ontwikkelaars, vergunningverleners en planmakers die te maken hebben met activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden. De effectenindicator is een instrument waarmee mogelijke schadelijke gevolgen van de activiteit en plannen kunnen worden onderzocht. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en typen habitats voor de meest voorkomende storende factoren. Deze informatie is algemeen: om vast te stellen of een activiteit in de praktijk schadelijk is, moet verder onderzoek worden verricht.

Op internet is ook een in 2010 ontwikkelde leidraad voor de bepaling van significantie ⁽²⁾ te vinden, die advies geeft voor de beoordeling van de significantie van de gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Uitgangspunt is dat, indien als gevolg van een interventie de oppervlakte van de habitat, het aantal soorten of de kwaliteit van een habitat kleiner of lager zal zijn dan in de instandhoudingsdoelstellingen is aangegeven, er sprake kan zijn van significante gevolgen. De specifieke kenmerken van de activiteit of de specifieke omstandigheden van het gebied kunnen er echter toe leiden dat er, ondanks de afname van de oppervlakte, het aantal soorten of de kwaliteit, geen significante gevolgen zijn. Een gedetailleerde analyse op gebiedsniveau die in de leidraad wordt beschreven, kan derhalve tot een andere conclusie leiden.

Daarnaast is er een specifieke leidraad voor projecten met mogelijke stikstofeffecten. Voor N-depositie in Nederland is een complex systeem ontwikkeld dat rekening houdt met de cumulatieve gevolgen van (alleen) stikstof uit verschillende bronnen.

Voor nationale projecten bevat een “vergunningendatabank” alle relevante informatie, het besluit en sinds 1 januari 2017 ook de volledige passende beoordelingen voor vergunningen in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming.

⁽¹⁾ <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/routeplanner.aspx>

⁽²⁾ https://www.commissiemer.nl/docs/mer/diversen/leidraad_bepaling_significantie27052010.pdf

1.2. Richtsnoeren voor de beoordeling

Oostenrijk — Richtsnoeren voor de beoordeling van de vervoersinfrastructuur

De Oostenrijkse onderzoeksvereniging voor wegen – spoorwegen – vervoer (www.fsv.at) heeft richtsnoeren ontwikkeld, de zogenaamde “RVS” ⁽³⁾. Het Oostenrijkse Ministerie van Verkeer, Innovatie en Technologie heeft deze richtsnoeren bindend gemaakt voor het ASFINAG (nationaal bedrijf voor openbare wegen), evenals een deel van de “spelregels” voor andere projecten. Zij beschrijven onder meer hoe planningsprocessen moeten worden ontworpen en welke methoden moeten worden gebruikt om voldoende rekening te houden met verschillende milieueisen. Deze richtsnoeren bevatten bijvoorbeeld aanbevelingen of afspraken over drempelwaarden, beschrijvingen van verzamelmethode of definities van technische termen. Voor natuurbescherming — met name voor Natura 2000- en EU-eisen voor de bescherming van soorten — werd een specifieke RVS uitgewerkt en gepubliceerd in 2015 (“Beoordelingen van de instandhouding van soorten in infrastructuurprojecten”, RVS 04.03.13). Onderwerpen zoals de definitie van aanzienlijke hinder voor een populatie of een Natura 2000-gebied worden op een voor de gebruikers — de projectplanningbureaus en de autoriteiten die de infrastructuur evalueren — gemakkelijk te begrijpen manier behandeld.

België — Richtsnoeren voor de beoordeling van verzuring en eutrofiëring door atmosferische depositie

Er zijn richtsnoeren betreffende gevolgen zoals “verzuring door atmosferische depositie” en “eutrofiëring door atmosferische depositie”. Deze methoden houden verband met activiteiten zoals intensieve landbouw, industriële verwarming en energieprocessen en mobiliteit (depositie van NO_x en NH₃). Voor de beoordeling van deze mogelijke gevolgen wordt een aanpak in twee stappen bevorderd. Voor een eerste screening is een **interactieve onlinetool** beschikbaar (een “voortoets”) om door middel van een snelle scan te bepalen of er een mogelijk gevolg kan zijn. Als deze snelle voortoets groen licht geeft, worden geen mogelijke schadelijke gevolgen verwacht. Als de voortoets rood licht geeft, is er mogelijk sprake van een schadelijk gevolg dat nader moet worden onderzocht door middel van een passende beoordeling (<https://www.milieuinfo.be/voortoets/>).

Duitsland — Vaststelling van drempelwaarden om significante negatieve gevolgen te bepalen

In Duitsland bleek het, net als elders, lastig om een objectieve beoordeling uit te voeren van de significantie van de gevolgen voor de doelkenmerken van Natura 2000, wat de kern van de passende beoordeling is. Daardoor beschikten de bevoegde instanties vaak niet over de redelijke wetenschappelijke zekerheid die zij nodig hadden voor de onderbouwing van hun besluit om een plan of project al dan niet goed te keuren.

Om dit probleem aan te pakken en te zorgen voor een uniformere en consistentere aanpak bij de beoordeling van de significantie van gevolgen in de praktijk, heeft het Duitse Bundesamt für Naturschutz (BfN) opdracht gegeven tot een onderzoeksproject om wetenschappelijk geteste regels en conventies te verstrekken voor de beoordeling van de significantie van gevolgen voor alle habitattypen en soorten die in de vogel- en de habitatrictlijn zijn opgenomen en in Duitsland voorkomen. De daaruit voortvloeiende leidraad werd in 2007 gepubliceerd (Lambrecht & Trautner 2007).

A: achtergrond en status van de normen

Op basis van de uitspraak van het Hof in het Waddenzee-arrest kwam de hoogste nationale administratieve rechtbank in Duitsland (BVerwG) tot de conclusie dat een verlies van habitat die deel uitmaakt van de instandhoudingsdoelstellingen in een Natura 2000-gebied, in het algemeen moet worden beschouwd als een significant negatief gevolg voor de natuurlijke kenmerken van het gebied. Ook uit de uitspraak van het Hof met betrekking tot de Galway-zaak van 11 april 2013 (C-258/11) blijkt duidelijk dat een strikte bescherming van habitats in Natura 2000-gebieden noodzakelijk is en dat zelfs kleine verliezen onder specifieke omstandigheden als significant kunnen worden beoordeeld.

⁽³⁾ RVS = Richtsnoeren en voorschriften voor de planning, de aanleg en het onderhoud van wegen (RVS) www.fsv.at

Om relatief kleine verliezen naar behoren aan te pakken, bieden de normen van Lambrecht & Trautner (2007) oriëntatieniveaus van significantie. Deze normen zijn ontwikkeld in het kader van wetenschappelijke onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten en vervolgens gedurende een periode van zes jaar besproken en geëvalueerd via een brede procedure van deelname van deskundigen. Zij worden nu algemeen aanvaard en aangenomen, aanbevolen in richtsnoeren, officieel en regelmatig in acht genomen door administratieve rechtbanken en algemeen gebruikt bij alle soorten passende beoordelingen.

B: **uitgangspunt van de normen**

Het uitgangspunt voor de norm is dat in het algemeen een permanent verlies van habitattypen en van habitats voor soorten, die deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, moet worden beschouwd als een significant negatief gevolg voor de natuurlijke kenmerken van het gebied. Een bepaald niveau van verlies kan echter onder bepaalde voorwaarden als insignificant worden beschouwd voor sommige habitattypen en soorten.

De leidraad bevat wetenschappelijk overeengekomen criteria en drempelwaarden voor het bepalen van de significantie, die gebaseerd zijn op kwalitatieve en functionele aspecten en op kwantitatieve criteria. Een gevolg kan slechts als insignificant worden beschouwd als aan alle volgende voorwaarden is voldaan:

- A. Er is geen sprake van aantasting van een belangrijke of bijzondere functie of variant van de habitat. De specifieke kenmerken van de habitat moeten ongewijzigd blijven.
- B. De oriëntatiewaarden van “kwantitatief — absoluut oppervlakteverlies” (gedefinieerd voor elk habitatype en voor habitats van soorten) worden niet overschreden.
- C. Een “relatief oppervlakteverlies” van 1 % van de totale oppervlakte van de habitat in het gebied niet wordt overschreden.
- D. De cumulatieve gevolgen met andere projecten overschrijden de bovengenoemde waarden (B en C) niet.
- E. De cumulatieve gevolgen met andere impactfactoren overschrijden de bovengenoemde waarden evenmin.

C: **ontwikkeling van de drempelwaarden voor habitatverlies**

De oriëntatiewaarden voor niet-significante verliezen werden ontwikkeld overeenkomstig een habitat- en soortspecifieke aanpak en aan de hand van een reeks criteria. Bij de vaststelling van de drempelwaarden is rekening gehouden met de kwetsbaarheid van de habitats, die werd geraamd op basis van drie hoofdcriteria en vier secundaire criteria:

Hoofdcriteria voor typen habitats:

- ecologisch minimaal leefbaar gebied van de habitat;
- gemiddelde oppervlakte van de habitat in Natura 2000-gebieden;
- totale oppervlakte van de habitat in het Natura 2000-netwerk.

Secundaire criteria:

- zeldzaamheid/frequentie van het habitatype;
- status als prioritaire habitat;
- bedreigingssituatie van de habitat;
- regeneratievermogen.

Er werden vijf kwetsbaarheidsklassen voor terrestrische habitats en twee klassen van mariene habitats vastgesteld (zie tabel 1), op basis van een evaluatie van het landelijke bestand van habitats in het Natura 2000-netwerk.

Vervolgens werd een matrix vastgesteld die betrekking had op de kwetsbaarheidsklassen met drie niveaus van relatief oppervlakteverlies (niveau I, II en III), overeenkomend met 1 %, 0,5 % en 0,1 % relatief verlies. Voor elke habitatklasse en voor elk niveau van relatief oppervlakteverlies werden drempelwaarden voor het toelaatbare absolute oppervlakteverlies geraamd (zie tabel 1).

Tabel 1

Oriëntatiewaarden (OW) voor absolute en relatieve drempelwaarden voor toelaatbare niet-significante verliezen van beschermde habitats van bijlage I bij de habitatrichtlijn

In geval van een relatief verlies:	Niveau	Klassen oriëntatiewaarden (drempelwaarden voor toelaatbaar kwantitatief-absoluut verlies van habitat)						
		1	2	3	4	5	6a	6b
							Speciale mariene klasse	
< 1 %	I. basis OW	0 m ²	25 m ²	50 m ²	100 m ²	250 m ²	500 m ²	0,5 ha
< 0,5 %	II. gemiddeld OW	0 m ²	125 m ²	250 m ²	500 m ²	1 250 m ²	2 500 m ²	2,5 ha
< 0,1 %	III. hoog OW	0 m ²	250 m ²	500 m ²	1 000 m ²	2 500 m ²	5 000 m ²	5 ha

In de praktijk betekent dit dat voor 21 van de 91 typen habitats in Duitsland verlies onaanvaardbaar is, terwijl voor de overige habitats een bepaald verlies als insignificant kan worden beschouwd indien de voor elke habitat vastgestelde oriëntatiewaarden niet worden overschreden.

Het relateren van het absolute oppervlakteverlies aan het relatieve verlies houdt in dat een groter habitatoppervlak een groter absoluut verlies mogelijk maakt zolang het een kleiner deel van de aangetaste oppervlakte vertegenwoordigt. Voor de vaststelling van drempelwaarden werd het minimale leefbare habitatgebied in aanmerking genomen. De oriëntatiewaarden voor habitatverlies die voor sommige typen habitats van bijlage I in Duitsland zijn gedefinieerd, zijn weergegeven in tabel 2 hieronder.

Tabel 2

Oriëntatiewaarden voor habitatverlies die zijn vastgesteld voor een aantal habitattypen van bijlage I in Duitsland

Code	Habitatype	Oriëntatiewaarde voor habitatverlies (in m ²)			
		Klasse	Niveau I	Niveau II	Niveau III
			In geval van verlies ≤ 1 %	In geval van verlies ≤ 0,5 %	In geval van verlies ≤ 0,1 %
9110	Beukenbossen van het type <i>Luzulo-Fagetum</i>	5	250	1 250	2 500
9130	Beukenbossen van het type <i>Asperulo-Fagetum</i>	5	250	1 250	2 500
9170	Eikenbossen	4	100	500	1 000
91E0*	Bossen op alluviale grond	4	100	500	1 000
6510	Laaggelegen schraal hooiland	4	100	500	1 000
4030	Droge Europese heide	3	50	250	500
6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones	3	50	250	500
6120*	Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	2	25	125	250
7110*	Actief hoogveen	1	0	0	0
7220*	Kalktufbronnen met tufsteenformatie	1	0	0	0

C: drempelwaarden voor verlies van habitats van diersoorten

De toelaatbare verliezen van de habitats van beschermde soorten werden vastgesteld op basis van voornamelijk de typische omvang van habitats van soorten en een literatuuronderzoek, waarbij rekening werd gehouden met het activiteitsgebied, de omvang van het grondgebied en de mobiliteit van de individuen, en het verspreidingsgebied van de populaties. De soorten werden ingedeeld in acht klassen van gemiddelde activiteitsgebieden die (overeenkomstig Bink 1992) werden gedefinieerd als: < 1 ha, 4 ha, 16 ha, 64 ha, 260 ha, 10 km², 40 km², 160 km².

De "oriëntatiewaarden" voor de significantieniveaus werden vervolgens bepaald als 1/100 of 1/1 000 van de klassewaarde, afhankelijk van de keuze van de specifieke klasse voor respectievelijk individuen of populaties. Voor de oriëntatiewaarden moet ook een combinatie van relatieve en absolute niveaus voor verliezen in aanmerking worden genomen.

Daarnaast moet rekening worden gehouden met het specifieke habitatgebruik van een soort om te bepalen voor welke delen van habitats de oriëntatiewaarden mogen worden gebruikt. Voor zeer bedreigde soorten wordt geen oriëntatiewaarde gegeven; met andere woorden, de drempelwaarde voor een significant gevolg wordt geacht hoger te zijn dan nul.

Voor 16 van de 53 soorten van bijlage II bestaan er geen drempelwaarden, noch voor 20 van de 98 soorten van de vogelrichtlijn. Verlies is met andere woorden niet aanvaardbaar. Al deze conclusies/cijfers/drempelwaarden zijn uitsluitend bedoeld als leidraad. Dit betekent dat voor elke passende beoordeling nog steeds een aanpak per geval nodig is.

D: voordelen van de normen

De leidraad is sinds de publicatie met succes getest door de Duitse rechterlijke instanties en wordt nu in het hele land toegepast. Op basis van meer dan tien jaar ervaring kunnen verschillende voordelen van deze aanpak worden vastgesteld:

- Meer transparantie en objectiviteit, een duidelijk beoordelingskader voor de beoordeling van significante negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken.
- De regels voor de passende beoordeling zijn voor iedereen duidelijk (indiener, adviesbureaus, bevoegde instantie, instantie voor natuurbehoud, rechters/rechtbanken en publiek).
- Normen garanderen de kwaliteit van de beoordelingen.
- De aanpak kan ook nuttig zijn voor andere gevolgen (met betrekking tot de geleidelijke verliezen).
- Zorgt voor meer rechtszekerheid en planningszekerheid.

Voor meer informatie over de ontwikkeling of het gebruik in de praktijk en de jurisprudentie, zie:

Lambrecht H., Trautner J. (2007): Fachinformationssystem und Fachkonventionen zur Bestimmung der Erheblichkeit im Rahmen der FFH-VP — Endbericht zum Teil Fachkonventionen, Schlusstand Juni 2007. ("Deskundigeninformatiesysteem en regels voor de beoordeling van de significantie in het kader van de passende beoordeling — eindverslag, deel Deskundigenregels, definitieve versie juni 2007", Duitstalig). <https://www.bfn.de/themen/planung/eingriffe/ffh-vertraeglichkeitspruefung.html>

Bernotat, D. (2013): Appropriate Assessment: Standards of significance for more planning certainty ("Passende beoordeling: significantienormen voor meer planningszekerheid"), presentatie tijdens het Jaspers-seminar over natuurbescherming, Brussel, 10 april 2013. <http://www.jaspersnetwork.org/download/attachments/13205585/Appropriate%20assessment%20standards%20-%20Germany.pdf?version=1&modificationDate=1400316957000&api=v2>

Duitsland — Criteria voor de beoordeling van de sterfte van wilde dieren in het kader van projecten en concrete acties

Tussen 2008 en 2016 is in Duitsland een classificatiesysteem ontwikkeld voor het belang van antropogene sterfte op soortniveau. Dit systeem houdt rekening met parameters die verband houden met populatiebiologie en staat van natuurbehoud.

Ten eerste werd een **gevoelheidsindex voor de populatiebiologie** (Population Biology Sensitivity Index, PSI) ontwikkeld op basis van parameters als sterftecijfer, levensduur, leeftijd van de eerste voortplanting, voortplantingsgraad, omvang van de nationale populatie en populatietrends. Voor de meeste parameters werden de gemeten waarden omgezet in een scoresysteem dat de kwetsbaarheid voor antropogene sterfte weerspiegelt, te beginnen met een hoge kwetsbaarheid (1 punt) en eindigend met een lage kwetsbaarheid (9 punten).

Er werd ook een **index voor instandhoudingswaarde** (Conservation Value Index, NWI) ontwikkeld. Deze index houdt rekening met parameters als “status op de nationale rode lijst”, “abundantie in Duitsland”, “toestand van de populatie” (volgens het Natura 2000-systeem) en “nationale verantwoordelijkheid voor de soort”.

Om te helpen bij de uitvoering van soortspecifieke beoordelingen werden beide indexcijfers (PSI en NWI) geaggregeerd in een matrix die resulteerde in een **index van gevoeligheid voor sterfte** (Index of Mortality Sensitivity, MGI). Deze index vergemakkelijkt de beoordeling van het verlies van een individu op de gehele populatie en laat toe na te gaan voor welke soorten (afhankelijk van hoe zeldzaam, bedreigd en gevoelig zij zijn) het verlies van slechts enkele individuen in het kader van de beoordelingen als significant moet worden beschouwd. De MGI maakt het ook mogelijk om talrijk voorkomende soorten te identificeren, die niet nader hoeven te worden onderzocht met betrekking tot een projectgerelateerd sterfterisico, althans wanneer het slechts een paar individuen betreft.

Naast de indexen hebben de autoriteiten ook instructies ontwikkeld over de wijze waarop de MGI moet worden toegepast in het kader van planning en effectbeoordeling. Bij de plannings- en vergunningsprocedures moeten de risico's van botsingen of sterfte op projectspecifieke basis in aanmerking worden genomen. Het sterfterisico voor vogels als gevolg van windturbines, elektriciteitslijnen (botsing en elektrocutie) en verkeersroutes (wegen en spoorwegen) verschilt bijvoorbeeld niet alleen per soort, maar kan ook afhankelijk zijn van het type project. Hetzelfde geldt voor vleermuizen.

Daarom werd in de tweede stap voor elke soort het sterfterisico in verband met specifieke typen projecten verdeeld in vier klassen voor vogels (botsingen met elektriciteitslijnen, elektrocutie bij middenspanningsmasten, botsingen met auto's en windturbines) en twee klassen voor vleermuizen (botsingen met auto's en windturbines). Deze evaluatie is gebaseerd op een uitgebreid literatuuronderzoek naar het aantal dieren dat per type project in Duitsland en Europa wordt gedood, op kennis over de biologie en het gedrag van de soorten (bv. mobiliteit, omvang van het activiteitsgebied, vlieghoogte, vlieggedrag, wendbaarheid, snelheid van voortbeweging, lichaamsafmetingen, spanwijdte of zicht), op gepubliceerde ramingen van deskundigen (met inbegrip van gepubliceerde nationale en internationale richtsnoeren) en op eigen ramingen. Bij het interpreteren van statistieken betreffende slachtoffers van verschillende projecten werd ook rekening gehouden met de abundantie van de respectieve soorten.

Vervolgens werd het sterfterisico in verband met specifieke typen projecten gecombineerd met de algemene gevoeligheid voor sterfte (MGI) in de vorm van een **index van gevoeligheid voor sterfte voor specifieke typen projecten** (vMGI).

Om dit verder te illustreren, betekent een “hoog botsingsrisico” met elektriciteitslijnen, windturbines of wegen niet automatisch een “aanzienlijk verhoogd sterfterisico” (in de zin van natuurbeschermingswetgeving) bij soorten met een natuurlijke sterfte van 50-60 %. Meer drastische voorbeelden zijn insecten (bv. veel vlinders en libellen), die een groot risico op botsingen op de weg laten zien, maar waarvan 100 % van de imagines hoe dan ook elk jaar natuurlijk sterft. Deze dieren hebben zich in hun volledige autecologie aangepast aan de hoge verliezen (hoge natuurlijke sterfte, lage levensduur, hoge voortplantingsgraad, grote populatieomvang). Voor kortlevende soorten zijn bepaalde antropogene sterfterisico's als gevolg van infrastructuur dus veel minder groot dan voor langlevende soorten met een lage natuurlijke sterfte en voortplanting (K-strategen). Met behulp van de MGI-methode worden deze autecologische aspecten en verschillen in aanmerking genomen bij de evaluatie van projectspecifieke sterfterisico's.

Ten slotte moet elk individueel geval worden beoordeeld op basis van het potentiële conflict van het project met het aantal individuen van de getroffen soort. Hiervoor wordt een “constellatiespeciek risico” (constellation specific risk, KSR) toegepast. De evaluatie van dit risico is gebaseerd op gebiedspecifieke informatie en projectparameters.

Samenvattend kan de index van gevoeligheid voor sterfte (MGI) niet in de plaats komen van de beoordeling van de sterfte in elk afzonderlijk geval. In plaats daarvan dragen de verschillende indelingen bij tot de objectivering van de beoordeling van sterfterisico's, bijvoorbeeld in het kader van de verordening impactverzachting (op grond van de Duitse federale natuurbeschermingswet) of de bepalingen van artikel 6 (passende beoordeling) en artikel 12 (bescherming van de soorten) van de habitatrichtlijn, of de bepalingen van de milieuaansprakelijkheidsrichtlijn. Het doel van de methode is te zorgen voor een gestandaardiseerde manier om de gevolgen van de sterfte van soorten te beoordelen en zo de objectiviteit en transparantie van effectbeoordelingen te vergroten.

Bernötat, D. & Dierschke, V (2016): Übergeordnete Kriterien zur Bewertung der Mortalität wildlebender Tiere im Rahmen von Projekten und Eingriffen. 3. Fassung — Stand 20.09.2016. – Leipzig (Bundesamt für Naturschutz), 460 S. <https://www.bfn.de/themen/planung/eingriffe/besonderer-artenschutz/toetungsverbot.html>

Italië — Nationale richtsnoeren voor beoordelingen overeenkomstig artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn

Italië heeft onlangs nationale richtsnoeren gepubliceerd waarin de procedures voor de screening, de passende beoordeling en de uitvoering van afwijkingen worden beschreven, overeenkomstig artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn.

Het document is opgesteld door een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van nationale en regionale autoriteiten en overheidsdiensten die bevoegd zijn op het gebied van effectbeoordeling. Daarbij is rekening gehouden met de suggesties die de Commissie tijdens de geschiktheidscontrole heeft ontvangen en met de actualisering van de artikel 6-leidraad door de Commissie.

De richtsnoeren hebben tot doel de uitvoering van artikel 6, leden 3 en 4, op nationaal niveau te harmoniseren. Zij bevorderen de opname van plannen, programma's, projecten, interventies en activiteiten (P/P/P/I/A) — dus niet alleen plannen en projecten — in de procedure. Er wordt voorzien in een "screeningmodel" om te zorgen voor een uniforme aanpak in dit stadium en het gebruik van standaardvaluatiecriteria op nationaal niveau. Er is ook een "ontwikkelaarsmodel" opgesteld voor de presentatie van de relevante informatie over de P/P/P/I/A. Met betrekking tot de passende beoordeling bevatten de richtsnoeren nadere specificaties over de inhoud en de in aanmerking te nemen informatie, specifieke bepalingen en elementen voor het onderzoek en voor de kwalitatieve en kwantitatieve analyse van de significantie van de gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Wat de afwijking uit hoofde van artikel 6, lid 4, betreft, wordt in een specifiek hoofdstuk in de richtsnoeren de evaluatie van alternatieve oplossingen behandeld. In de richtsnoeren wordt benadrukt dat deze evaluatie formeel en in alle gevallen een noodzakelijke voorwaarde blijft om de in artikel 6, lid 4, bedoelde vrijstellingsprocedure te kunnen toepassen, hoewel ervan wordt uitgegaan dat deze evaluatie in het kader van een passende beoordeling ook de mogelijkheid moet bieden om het voorstel te richten op oplossingen met een geringer milieueffect.

In de richtsnoeren worden ook de criteria voor de verificatie van dwingende redenen van groot openbaar belang (IROPI) beschreven, alsook de methoden voor het vaststellen en uitvoeren van passende compenserende maatregelen en verduidelijkingen met betrekking tot de verificatie ervan en de procedure voor kennisgeving aan de Europese Commissie door middel van het daartoe bestemde formulier. Wat compenserende maatregelen betreft, worden de volgende minimumcompensatieniveaus voorgesteld: 2: 1-verhouding voor prioritaire habitats en/of soorten van communautair belang (geldt ook voor habitats van prioritaire soorten); 1,5: 1-verhouding voor habitats en/of soorten van communautair belang (geldt ook voor habitats van soorten); 1: 1-verhouding voor aanvullende habitats, soorten of habitats van soorten.

<https://www.gazzettaufficiale.it/eli/gu/2019/12/28/303/sg/pdf>

BEOORDELING VAN DE SIGNIFICANTIE VAN DE GEVOLGEN VOOR HET NATURA 2000-GEBIED

(DEEL VAN HET SCREENINGMODEL OPGENOMEN IN DE NATIONALE RICHTSNOEREN IN ITALIË)

1. HABITATS VAN COMMUNAUTAIR BELANG

Habitats van communautair belang (bijlage I habitatrictlijn) waarop het voorstel betrekking heeft:

—

—

Mogelijk verlies van habitats van communautair belang:

— Habitatcode:

— Herhalen voor elke betrokken habitat

Nee Ja

Permanent

Tijdelijk

Mogelijke versnippering van habitats van communautair belang:

— Habitatcode:

— Herhalen voor elke betrokken habitat

Nee Ja

Permanent

Tijdelijk

2. SOORTEN EN HABITATS VAN SOORTEN VAN COMMUNAUTAIR BELANG

Soorten van communautair belang (bijlage II habitatrictlijn en artikel 4 vogelrichtlijn) waarop het voorstel betrekking heeft:

—

—

Mogelijke verstoring van soorten van communautair belang:

— Soort:

— Herhalen voor elke betrokken soort

Nee Ja

Permanent

Tijdelijk

Mogelijk direct/indirect verlies van soorten van communautair belang

(herhalen voor elke betrokken soort):

— Soort:

— Aantal individuen, paren, ... uit SGF

Nee Ja

Raming verliezen (aantal individuen, paren...)

Mogelijk verlies/versnippering van habitats van soorten:

— Soort:

— Type habitat van soorten:

(Herhalen voor elke betrokken habitat van soorten)

Nee Ja

Permanent

Tijdelijk

3. CUMULATIEVE-EFFECTENBEOORDELING

Kunnen andere P/P/I/A samen met het betrokken voorstel significante cumulatieve en/of synergetische gevolgen hebben voor het betrokken Natura 2000-gebied?

 Ja Nee

Zo ja, vermeld welke andere P/P/I/A en beschrijf hoe zij samen met het voorstel in kwestie het gebied significant zullen aantasten:

.....

.....

4. EVALUATIE VAN INDIRECTE GEVOLGEN

Kan het voorstel indirecte gevolgen hebben voor het Natura 2000-gebied?

 Ja Nee

Zo ja, geef aan welke:

.....

.....

5. SYNTHESE VAN DE BEOORDELING

Kan de P/P/P/I/A directe, indirecte en/of cumulatieve, zelfs potentiële gevolgen hebben voor habitats van communautair belang?

Ja Nee

Zo ja, waarom:

Kan de P/P/P/I/A directe, indirecte en/of cumulatieve, zelfs potentiële gevolgen hebben voor soorten van communautair belang?

Ja Nee

Zo ja, waarom:

Kan de P/P/P/I/A directe, indirecte en/of cumulatieve, zelfs potentiële gevolgen hebben voor de natuurlijke kenmerken van het (de) Natura 2000-gebied(en)?

Ja Nee

Zo ja, waarom:

6. CONCLUSIE VAN DE SCREENING

Conclusies en motivering (met redenen omkleed advies):

7. RESULTAAT VAN DE SCREENING:

Table with 2 columns: Positief: geen passende beoordeling nodig and Negatief: passende beoordeling is vereist.

Bron: Richtsnoeren voor de evaluatie van gevolgen voor Natura 2000-gebieden (Italië). Linee guida nazionali per la valutazione di incidenza (VIncA). Direttiva 92/43/CEE "Habitat" art. 6, paragrafi 3 e 4. Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana, 2019.

1.3. Passende beoordeling van een nationaal elektriciteitsprogramma in Ierland — beoordeling van cumulatieve gevolgen

Het uitvoeringsprogramma Grid25 ("IP Grid25" of "IP") is een plan voor de ontwikkeling van het elektriciteitsnet in Ierland tot 2025. Doel is te zorgen voor een duurzame en betrouwbare levering op lange termijn van elektriciteit uit hernieuwbare en conventionele bronnen aan steden, dorpen, gehuchten, woningen en andere belangrijke markten waar energievoorziening nodig is.

De belangrijkste bepalingen van het IP tot 2025 zijn onder meer:

- modernisering van 2 530 km van het bestaande netwerk, en
— aanleg van 828 km nieuwe infrastructuur.

Als strategie op hoog niveau geeft het IP Grid25 een indicatie van de soorten infrastructuurbehoeften die, gezien het overheidsbeleid inzake hernieuwbare energie en de voorspelde groei van de vraag, in de toekomst waarschijnlijk zullen ontstaan, maar schrijft het niet voor waar de infrastructuur, zoals elektriciteitscentrales of transformatoren, of de route van de transmissielijnen exact moet komen. In plaats daarvan biedt het een indicatief overzicht van de algemene aanpak die wordt voorgesteld voor de toekomstige ontwikkeling van het net.

Het programma is onderworpen aan een **passende beoordeling** overeenkomstig artikel 6, lid 3, van de habitatrictlijn. Aangezien het IP van toepassing is op de gehele Republiek Ierland en synergetische gevolgen kan hebben buiten de Ierse grenzen, werd een screening uitgevoerd voor alle Natura 2000-gebieden in de Republiek Ierland en Noord-Ierland.

Er werd een vooronderzoek uitgevoerd naar de soorten gevolgen die het IP zou kunnen veroorzaken. Het type gevolg hangt af van het type infrastructuur dat wordt aangelegd, met inbegrip van:

- infrastructuur op locatie, bv. elektriciteitscentrales, transformatoren enz.;
- lineaire infrastructuur, bv. bovengrondse lijnen, ondergrondse kabels.

De gevolgen die zich zouden kunnen voordoen door de uitvoering van het IP werden in een aantal rubrieken ingedeeld:

- verlies/verkleining van het habitatgebied;
- verstoring van belangrijke soorten;
- versnippering van habitatype of habitat van soorten;
- vermindering van de dichtheid van soorten;
- veranderingen in belangrijke indicatoren van de instandhoudingswaarde, zoals een daling van de waterkwaliteit en -kwantiteit.

Vanwege de aard van het IP werden de gevolgen op een algemene manier beschreven, maar specifiek geïdentificeerd voor elk van de gescreende gebieden. Bij de screening zijn ongeveer 340 SBZ's in de zin van de vogelrichtlijn en 97 SBZ's in de zin van de habitatrictlijn geïdentificeerd die direct of indirect kunnen worden beïnvloed door de ontwikkeling van de infrastructuur die in het IP wordt voorgesteld. In Noord-Ierland kunnen nog eens 18 SBZ's in de zin van de vogelrichtlijn en 2 SBZ's in de zin van de habitatrictlijn worden getroffen door grensoverschrijdende interconnectoren.

Bij de passende beoordeling werd vervolgens gekeken naar de mogelijke schadelijke gevolgen van de toepassing van het IP, alleen of in combinatie met andere plannen, programma's en/of projecten. De cumulatieve gevolgen werden eerst beoordeeld, zodat deze naar behoren in aanmerking konden worden genomen bij de beoordeling van de mogelijke significante gevolgen van het IP.

Beoordeling van cumulatieve gevolgen

In de beoordeling werden de belangrijkste plannen, beleidslijnen en programma's (op nationaal, regionaal en subregionaal niveau) geïdentificeerd die waarschijnlijk aanleiding zullen geven tot ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben die een combinatie of wisselwerking kunnen vormen met die van het IP Grid25. Deze analyse vereiste kennis van de waarschijnlijke gevolgen van alle plannen/ontwikkelingen in kwestie, en ondanks de beperkingen in de informatie over de waarschijnlijke gevolgen van sommige plannen, konden de wisselwerkingen die leiden tot cumulatieve gevolgen voor sommige plannen worden geïdentificeerd. In de tabel hieronder worden enkele voorbeelden gegeven.

Beleidslijn, plan, programma of projecten	Wisselwerkingen die leiden tot cumulatieve gevolgen
Nationaal (voorbeeld) Programma Vervoer 21	<p>Potentiële gecombineerde gevolgen kunnen ontstaan wanneer nieuwe of verbeterde vervoerscorridors worden aangelegd in het kader van nieuwe of opgevaardeerde transmissie-infrastructuur. De mogelijke gevolgen zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Verlies en verstoring van habitats. Alle aangewezen terrestrische gebieden kunnen worden getroffen, afhankelijk van de plaats waar de infrastructuur en de transmissielijnen zich bevinden/worden doorgeleid. — Veranderingen in de plaatselijke hydrologie en gevolgen voor aangrenzende habitats. Van grondwater afhankelijke habitats zoals moerassen, turloughs en veenmoerassen lopen het grootste risico op schade. — Sedimentverontreiniging en de daarmee samenhangende hydrologische gevolgen waarbij van oppervlaktewater afhankelijke soorten en habitats worden getroffen. Zalm, lamprei, zoetwaterkreeft en zoetwaterparelmossel kunnen mogelijk worden aangetast.

Beleidslijn, plan, programma of projecten	Wisselwerkingen die leiden tot cumulatieve gevolgen
	<ul style="list-style-type: none"> — Verontreiniging van oppervlakte- en grondwater met verontreinigende stoffen (bv. brandstoffen, smeermiddelen, beton) tijdens bouwwerkzaamheden. Zalm, lamprei, zoetwaterkreeft en zoetwaterparelmossel kunnen mogelijk worden aangetast. — Verstoring van soorten tijdens bouw- en onderhoudswerkzaamheden. Soorten die getroffen kunnen worden, zijn onder meer nestelende en overwinterende vogels in SBZ's aan de kust en bij zoet water; otters en ijsvogels, wanneer de ontwikkeling plaatsvindt in de nabijheid van waterlopen of deze waterlopen kruist; vleermuizen, wanneer de ontwikkeling gevolgen heeft voor bosgebieden, hagen of pleisterplaatsen. — Risico van vogelaanvaring wanneer bovengrondse transmissiekabels nabij SBZ's worden geïnstalleerd of vogelvluchtlijnen kruisen.

Regionaal (voorbeeld)

Regionale afvalbeheerplannen	Er kunnen potentiële gecombineerde gevolgen optreden wanneer nieuwe afvalinfrastructuur en nieuwe transmissie-infrastructuur worden gecombineerd in of in de onmiddellijke nabijheid van een aangewezen gebied. De waarschijnlijke significante gevolgen zijn zoals eerder uiteengezet.
-------------------------------------	--

Subregionaal (voorbeeld)

Subregionale en stedelijke ontwikkelingsplannen	Er kunnen zich potentiële gecombineerde- gevolgen voordoen wanneer er in nieuwe infrastructuur moet worden voorzien in het kader van de uitvoering van plannen voor subregionale en stedelijke ontwikkeling. Bijbehorende transmissie-infrastructuur kan, zoals eerder beschreven, significante gevolgen hebben.
--	--

Projecten

Energieopwekkingsprojecten op zee	<p>Gecombineerde gevolgen kunnen zich voordoen op het raakvlak tussen infrastructuur op zee en infrastructuur op land. Mogelijke gevolgen zijn onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Verlies en verstoring van habitats. Alle aangewezen terrestrische gebieden kunnen worden getroffen, afhankelijk van de plaats waar de infrastructuur en de transmissielijnen zich bevinden/worden doorgeleid. Het verlies van habitats kan zich ook voordoen in de littorale en kustgebieden. Het verlies van habitats zal groter zijn wanneer ondergrondse kabels worden aangelegd. — Sedimentverontreiniging en de daarmee samenhangende hydrologische gevolgen waarbij van oppervlaktewater afhankelijke soorten en habitats worden getroffen. Zalm, lamprei, zoetwaterkreeft en zoetwaterparelmossel kunnen mogelijk worden aangetast. — Verontreiniging van oppervlakte- en grondwater met verontreinigende stoffen (bv. brandstoffen, smeermiddelen, beton) tijdens bouwwerkzaamheden. Zalm, lamprei, zoetwaterkreeft en zoetwaterparelmossel kunnen mogelijk worden aangetast. — Verstoring van soorten tijdens bouw- en onderhoudswerkzaamheden. Soorten die getroffen kunnen worden, zijn onder meer nestelende en overwinterende vogels in SBZ's aan de kust en bij zoet water; zeezoogdieren, wanneer de infrastructuur op zee en de infrastructuur op land met elkaar zijn verbonden; otters en ijsvogels, wanneer de ontwikkeling plaatsvindt in de nabijheid van waterlopen of deze kruist; vleermuizen, wanneer de ontwikkeling gevolgen heeft voor bosgebieden, hagen of pleisterplaatsen.
--	--

De conclusie van de beoordeling luidde dat de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur voor energieopwekking in combinatie met andere economische ontwikkelingen mogelijk zal leiden tot verlies van habitats en/of soorten, versnippering van soorten/populaties en veranderingen in waterkwaliteit/-kwantiteit. Deze potentiële conflicten kunnen worden verzacht door maatregelen die later in de passende beoordeling worden beschreven en worden nodig onderzocht in een minder gedetailleerde milieubeoordelingen.

Beoordeling van mogelijke significante gevolgen en voorstellen voor verzachtende maatregelen

Zoals eerder vermeld, biedt het IP Grid25 een indicatief overzicht van de voorgestelde algemene aanpak voor de toekomstige ontwikkeling van het net en schrijft het niet voor waar de infrastructuur exact moet komen. Dit heeft tot gevolg dat de beoordeling maar tot een bepaald niveau kan worden uitgevoerd en dat de mogelijke significante gevolgen in algemene termen moeten worden beoordeeld. Daarom is een algemeen onderzoek van gevolgen en gevoeligheden uitgevoerd. In de beoordeling werd vastgesteld welke soorten gevolgen voor de betrokken habitats en soorten zich kunnen voordoen bij de volgende hoofdonderdelen van het IP:

- bovengrondse transmissielijnen;
- ondergrondse kabels;
- bouw van nieuwe onderstations en uitbreiding van bestaande onderstations;
- versterking van het transmissiesysteem in de regio's.

Wat dit laatste betreft, werden de belangrijkste gevoeligheden in elke regio vastgesteld en werden aanbevelingen geformuleerd om de verwachte gevolgen te voorkomen (bv. het vermijden van bepaalde bijzonder gevoelige gebieden bij de versterking van het transmissiesysteem in de regio, het stimuleren van aanleg van onderstations en bovengrondse corridors op stedelijk grondgebied, of in gebieden met van oudsher dichtbevolkte corridors, waarbij gevoeligere gebieden in het achterland worden vermeden enz.).

In het kader van de beoordeling werden ook de gevolgen vastgesteld van een aantal netwerkontwikkelingen die in de gedetailleerde ontwerpfase zitten (hoewel de locatie en de route van deze projecten nog niet zijn vastgesteld) voor de Natura 2000-gebieden die zich in hun nabijheid bevinden en bijgevolg door de afzonderlijke projecten in kwestie kunnen worden getroffen.

Vanwege de strategische aard van het IP Grid25 kon in dat stadium niet met zekerheid worden gesteld dat het IP geen negatieve gevolgen zal hebben voor de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-netwerk. Daarom werden verzachtende maatregelen voorgesteld om significante gevolgen te voorkomen.

Er zijn twee niveaus van verzachtende maatregelen voorgesteld. Het eerste niveau van maatregelen zal als leidraad dienen voor de strategische aanpak van de verzachting van gevolgen en het tweede niveau van verzachtende maatregelen is meer gevolgenspecifiek en wordt toegepast wanneer significante gevolgen worden vastgesteld op basis van een milieueffectbeoordeling (MEB) op projectniveau en een passende beoordeling.

Er worden algemene verzachtende maatregelen beschreven voor de belangrijkste geïdentificeerde categorieën van gevolgen en voor de belangrijkste habitats en soorten die mogelijk worden getroffen. Zo worden bijvoorbeeld met betrekking tot het algemene verlies en de verstoring van habitats maatregelen ter voorkoming en verzachting van de gevolgen beschreven voor veenmoerassen en turfgebieden, vogels, vleermuizen, otters, habitats en soorten die afhankelijk zijn van water, zoetwaterparelmosselen, andere beschermde soorten enz.

Bij het overwegen van verzachtende maatregelen zal prioriteit worden gegeven aan het in de eerste plaats voorkomen van gevolgen en zullen gevolgen worden verzacht wanneer deze niet kunnen worden voorkomen. Bovendien zullen alle projecten op lager niveau die voortvloeien uit de uitvoering van het IP zelf aan een passende beoordeling worden onderworpen wanneer nadere gegevens over ontwerp en locatie bekend zijn.

Na de invoering van verzachtende maatregelen wordt ervan uitgegaan dat het IP Grid25 geen significante negatieve gevolgen zal hebben voor de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-netwerk. Niettemin zullen alle in het kader van het IP uit te voeren projecten worden gescreend en indien nodig aan een passende beoordeling worden onderworpen.

Bron: Natura Impact Statement in support of the Appropriate Assessment of the Grid25 implementation programme (Milieueffectverklaring voor Natura 2000-gebieden ter ondersteuning van de passende beoordeling van het uitvoeringsprogramma Grid25). Beschikbaar op:

<https://www.eirgridgroup.com/site-files/library/EirGrid/Natura-Impact-Statement-in-Support-of-the-Appropriate-Assessment-of-the-Grid25-Implementation-Plan.pdf>

2. DWINGENDE REDENEN VAN GROOT OPENBAAR BELANG

2.1. Voorbeelden van verschillende typen dwingende redenen van groot openbaar belang en motivering

Artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn:

“Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om *dwingende redenen van groot openbaar belang*, met inbegrip van *redenen van sociale of economische aard*, toch moet worden gerealiseerd, neemt de lidstaat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De lidstaat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen.

Wanneer het betrokken gebied een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de *menselijke gezondheid*, de *openbare veiligheid* of *met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten* dan wel, *na advies van de Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang* worden aangevoerd.”

I. *Dwingende redenen van groot openbaar belang van sociale of economische aard (gebied met niet-prioritaire doelkenmerken)*

Project: voorstel tot modernisering van een bestaande waterzuiveringsinstallatie bij Lough Talt, Co. Sligo (Ierland, 2019).

Beschrijving van het project en het Natura 2000-gebied:

Sinds de jaren 1950 heeft een bergmeer, Lough Talt, dat deel uitmaakt van SAC IE0000633 Lough Hoe Bog, via één waterzuiveringsinstallatie als waterbron gediend voor een bevolking van meer dan 13 000 inwoners. De waterzuiveringsinstallatie moet worden gemoderniseerd om te zorgen voor een constante drinkwatervoorziening die overeenkomt met de huidige wateronttrekkingsniveaus. Uit hydrogeologisch onderzoek is gebleken dat wateronttrekking uit het meer in perioden van langdurig droog weer bijdraagt tot een aanzienlijke daling van het waterpeil van het meer, hetgeen schadelijke gevolgen heeft voor de habitat van de longslak *Vertigo geyeri*. Om deze gevolgen te voorkomen, zou de onttrekking gedurende een aanzienlijk deel van het jaar met ongeveer 50 % moeten worden verminderd.

Hoewel de *V. geyeri* sinds 2007 niet meer in het gebied is geregistreerd, wordt de populatie ervan op landelijk niveau als belangrijk beschouwd en moet zij worden hersteld. De voorgestelde instandhoudingsmaatregelen zullen de habitatomstandigheden verbeteren door middel van irrigatie en vernatting. Zij verzachten echter niet het historische verlies van de soort als gevolg van de onttrekkingsdruk. Het voorgestelde project zal de abiotische en biotische dynamiek die de structuur en functie van de populatie van de *V. geyeri* bepalen, blijven veranderen, waardoor het behalen van de betreffende instandhoudingsdoelstelling vertraging zal oplopen.

Alternatieve oplossingen:

Zeven alternatieven, waaronder het “niets doen”-scenario (nuloptie), werden beoordeeld op basis van de gezondheids-, sociale en ecologische gevolgen ervan. De enige beschikbare kortetermijnoptie is een modernere waterzuivering op de bestaande locatie van de installatie, om de zuiveringsbarrière tegen parasitaire protozoën te verbeteren en overschrijdingen van de milieuverontreinigende stoffen trihalomethanen (THM) te beperken. Deze modernisering zal gedurende ongeveer zeven tot tien jaar de lokale bevolking voorzien van veilig drinkwater, terwijl ondertussen een duurzame langetermijnoplossing wordt ontwikkeld en uitgevoerd.

Motivering dwingende redenen van groot openbaar belang:

Zorgen voor veilig en betrouwbaar drinkwater voor meer dan 13 000 inwoners.

Voorgestelde compenserende maatregelen:

Het herstel van een duurzame populatie van de longslak *V. geyeri* in de SBZ wordt voorgesteld door middel van een gedetailleerd programma voor tijdelijke irrigatie van de belangrijkste kalkveenhabitat totdat de onttrekkingsdruk in het gebied weg is. In combinatie met het irrigatiebeheer wordt een permanente monitoring van de werking van het irrigatiesysteem en gefaseerde migratie van slakken naar de veenhabitat gedurende een periode van vier jaar voorgesteld, te beginnen met minder gevoelige soorten en eindigend met de migratie van de *V. geyeri* vanuit een andere SBZ waar het in een gunstige staat van instandhouding verkeert.

II. *Motivering dwingende redenen van groot openbaar belang: bescherming van mensenlevens en eigendommen*

Project: uitvoering van een stuurbare overstromingsbeschermingspolder bij Rösa (Duitsland, 2014).

Beschrijving van het project en het Natura 2000-gebied:

Het doel van het project is opwaardering van de huidige overstromingsbeschermingsstructuren van een droge polder naast het dorp Rösa tot beschermingsniveau HQ₂₀₀ (het piekniveau bij maximale waterafvoer, wat eenmaal per 200 jaar voorkomt). De belangrijkste elementen van het project zijn: ongeveer 7,5 km gerestaureerde dijken, 5 m breed onderaan en 3 m breed op de kruin; nieuwe aan- en afvoerinstallaties; en twee keringen ter bescherming tegen overstromingen met een lengte van 1 225 m en 310 m. De huidige dijken zorgen alleen voor bescherming tegen HQ₁₀₀, maar als gevolg van onvoorspelbare extreme weersomstandigheden zijn overstromingen boven dit niveau waarschijnlijk — en deze kunnen ernstige schade toebrengen aan woongebieden en de industrie stroomafwaarts van de huidige polder.

Het project wordt uitgevoerd in SBZ DE4340301 “Muldeaeu oberhalb Pouch” en treft de volgende doelhabitattypen door middel van direct ruimtebeslag: 6430: 604 m² (0,17 % van het gebied van dit habitatype binnen de SBZ); 6510: 40 665 m² (20,33 %); 91F0: 456 m² (0,46 %). Volgens de officiële Duitse methode voor de beoordeling van de significantie van gevolgen worden al deze gevolgen als “significant” beschouwd (met inbegrip van die met ogenschijnlijk verwaarloosbaar ruimtebeslag, aangezien rekening wordt gehouden met vele andere factoren dan alleen maar het percentage ruimtebeslag).

Alternatieve oplossingen:

Er bestaat geen alternatief voor het project vanwege de aard van het rivierdal; de zoektocht naar alternatieven heeft echter geleid tot veel kleinere aanpassingen van het project, waardoor de negatieve gevolgen zouden worden beperkt (zoals een verandering in de hellingshoek van de dijkellingen die het herstel van grasland mogelijk maakt, kleine verplaatsingen van dijken en keringen enz.).

Motivering dwingende redenen van groot openbaar belang:

De bouw van de polderdijk is noodzakelijk om de veiligheid van de dijk te vergroten en de bevolking tegen overstromingen te beschermen. Daarom houdt de belangrijkste motivering verband met de openbare veiligheid en de menselijke gezondheid.

Voorgestelde compenserende maatregelen:

Habitatype 6430 wordt binnen de SBZ gecreëerd in een verhouding 1: 8. Habitatype 6510 wordt opnieuw gecreëerd op de hellingen van de dijk, meestal buiten de SBZ, in een verhouding 1: 5. De verloren boshabitats van het type 91F0 (kwaliteitsklasse D) worden gecompenseerd door de aanplant van een nieuw bos met dezelfde soortensamenstelling in een verhouding 1: 4 en de aanplant van een “boommantel” langs bestaande bossen in een verhouding 1: 16, voornamelijk buiten het gebied. Om de samenhang van het netwerk te handhaven, zal het SBZ-gebied worden uitgebreid zodat de locaties van de compenserende maatregelen in het gebied worden opgenomen.

III. *Motivering dwingende redenen van groot openbaar belang: andere redenen, waaronder sociale en economische redenen*

Project: openbare werken voor een hogesnelheidstrein tussen Tours en Bordeaux (Frankrijk, 2013).

Beschrijving van het project en het Natura 2000-gebied:

Het project betreft een nieuwe hogesnelheidslijn tussen Tours en Bordeaux. Het omvat de aanleg van een nieuwe spoorlijn (302 km) en de aansluiting daarvan op bestaande spoorlijnen (38 km), alsmede laterale trajecten, bekkens, elektriciteitsvoorzieningen, over- en onderdoorgangen (voor wegen voor landbouwvoertuigen en faunapassages), werkplatforms en bijkomende faciliteiten.

De route kruist vier SBZ's in de zin van de habitatrictlijn (FR5412006 “Vallée de la Charente en amont d'Angoulême”, FR5412018 “Plaines du Mirebelais et du Neuville”, FR5412021 “Plaines de Villefagnan”, FR5412022 “Plaine de la Mothe St Héray Lezay”) en twee SBZ's in de zin van de vogelrichtlijn (FR5402010 “Vallée du Lary et du Palais”, FR5400405 “Coteaux calcaires laine de la Moray”). Negatieve gevolgen zijn de waarschijnlijke vernietiging van 1,9 ha natte weiden en 4,2 ha secundaire habitats die belangrijk zijn voor de instandhouding van de kwartelkoning *Crex crex*. Het project zal ook rechtstreekse gevolgen hebben voor 185 ha en indirecte gevolgen (verstoring) voor 2 947 ha potentiële habitats van de kleine trap *Tetrax tetrax*; leiden tot de vernietiging van 2 ha habitat (natte heide) van het goudooghooibeestje *Coenonympha oedippus*; en tot de vernietiging van 0,35 ha van een van de beste voorbeelden van droge halfnatuurlijke graslanden en struikvormende facies op kalkhoudende bodems (*Festuco-Brometalia*) (6210) en de versnippering van de lokale connectiviteit van deze habitat.

Alternatieve oplossingen:

Er werden drie alternatieven voor de route beoordeeld. Wat de hogesnelheidslijn betreft, is er weinig flexibiliteit om gedeeltelijke verschuivingen van de route in te voeren; en geconcludeerd werd dat het gekozen alternatief de minst schadelijke gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden terwijl het technisch gezien nog steeds haalbaar is.

Motivering dwingende redenen van groot openbaar belang:

Met 340 km nieuwe spoorlijn tussen Tours en Bordeaux is deze hogesnelheidslijn (TGV) een van de belangrijkste spoorwegprojecten op Europese schaal. Het zal een efficiënte verbinding tot stand brengen naar de Atlantische kust om tegemoet te komen aan de groeiende vraag naar mobiliteit. Met een commerciële snelheid van 300 km/u zal het voor reizigers gemakkelijker worden om te reizen en zullen de steden langs de route beter toegankelijk worden. Als het nauwelijks meer dan twee uur duurt om van Parijs naar Bordeaux te reizen, biedt dit het spoorvervoer een doorslaggevend concurrentievoordeel ten opzichte van het luchtvervoer, waardoor een modal shift wordt gestimuleerd. Dit project zal een essentiële rol spelen bij de versterking van de trans-Europese as door de regio's in het noorden en oosten van Europa via de Atlantische kust te verbinden met het zuidwesten van Frankrijk en het Iberisch schiereiland.

Het zal ook de activiteiten van de betrokken gebieden stimuleren door: een beter concurrentievermogen en uitbreiding van de markten voor regionale ondernemingen; gemakkelijkere verplaatsingen in het geval van activiteiten die een hoge mobiliteit vereisen, een belangrijk argument voor een nieuwe vestiging of verhuizing van Parijs naar de regio; ontwikkeling van het toerisme, met name kort verblijf; banencreatie, tijdens de aanleg en de exploitatie; ontwikkeling van grote stedelijke projecten. Voor reizigers is de trein een snel en comfortabel vervoermiddel dat 34 keer veiliger is dan de auto. Een TGV kan tot 1 000 passagiers vervoeren bij een snelheid van 300 km/u. Het is ook een energiezuinige en ruimtebesparende manier van reizen.

De hogesnelheidstrein kan een belangrijke rol spelen bij de verlaging van de energierekening en de duurzame ontwikkeling van regio's. De trein stoot 20 keer minder broeikasgassen uit dan een auto en 45 keer minder dan een vliegtuig en veroorzaakt geen plaatselijke luchtverontreiniging: elektrische treinen zijn goed voor 90 % van het verkeer. Voor de maatschappij zijn de kosten van vervoer van passagiers of goederen in termen van vervuiling, ongevallen en klimaatgevolgen 4,5 keer hoger voor het wegvervoer dan voor het spoorvervoer.

Voorgestelde compenserende maatregelen:

Voor de kwartelkoning is 35 ha aangekocht om het verlies van 6,1 ha habitat te compenseren. Voor de kleine trap zal de compensatieregeling in drie SBZ's 702 ha omvatten: Er zal 160 ha worden aangekocht en voor 542 ha zal een beheercontract worden afgesloten met maatregelen die in overeenstemming zijn met de beheerplannen voor SBZ's. Er is voorzien in een monitoringprogramma en een particulier orgaan zal deelnemen aan een herintroductieprogramma. Er wordt 5 ha land met habitatype 6210 aangekocht (compensatie 1: 14).

IV. **Motivering dwingende redenen van groot openbaar belang: andere redenen naar aanleiding van een advies van de Commissie**

Project: uitdiepen van de Donau tussen Straubing en Vilshofen; traject Straubing-Deggendorf (Duitsland, 2019).

Beschrijving van het project en het Natura 2000-gebied:

Op de Donau tussen Straubing en Deggendorf (ongeveer 40 km) zijn nooit de voorzieningen getroffen om scheepvaart tijdens laagwaterperiodes (diepgang 2 m) mogelijk te maken, in tegenstelling tot het traject stroomopwaarts (2,90 m) en stroomafwaarts (2,70 m), waardoor dit een knelpunt vormt. De diepgang van 2,50 m kan alleen bij middeltij worden bereikt, d.w.z. slechts 144 dagen per jaar. Doel van het project is dit obstakel voor de scheepvaart weg te nemen en betere maatregelen ter bescherming tegen overstromingen te treffen. Het uiteindelijke ontwerp zal leiden tot een verdieping van de rivierbedding met 20 cm tot -2,20 cm, in vergelijking met de huidige laagwaterstand van -2,00 m, en zal over een afstand van 9,7 km de rivierbedding verder verdiepen met 45 cm tot -2,65 cm. Ondertussen moeten de maatregelen ter bescherming tegen overstromingen bescherming bieden tegen Q_{100} (de maximale waterafvoer die eenmaal per 100 jaar voorkomt).

Op het projecttraject Straubing-Vilshofen vinden de meeste ongevallen plaats vanwege het huidige profiel van de vaarweg. Volgens het onderzoek doen zich per jaar (2004) 39 ongevallen voor en zal het aantal ongevallen tegen 2025 zijn gestegen naar 55,4 per jaar als gevolg van het toenemende vervoersvolume.

Het project zal gevolgen hebben voor een grote SBZ (4 720 ha), DE7142301 "Donauauen zwischen Straubing und Vilshofen". Voor 7 vissoorten, 1 vlindersoort, 1 weekdiersoort en 7 habitattypen, waaronder een habitat met prioriteit 91E0*, bos op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior*, zijn waarschijnlijke significante gevolgen vastgesteld, zowel direct als indirect en in combinatie met andere projecten.

Alternatieve oplossingen:

Naast het geselecteerde projectontwerp werden vier andere alternatieven en ook de nuloptie grondig beoordeeld. Geen van de alternatieven zou minder significante gevolgen hebben dan de gekozen optie, omdat zij ofwel een groter deel van de SBZ dan het voorgestelde project zouden bestrijken ofwel een grotere habitat voor beschermde soorten significant zouden aantasten.

Motivering dwingende redenen van groot openbaar belang:

- a) Verwezenlijking van de doelstelling van het nationale en Europese vervoersbeleid: Door het verdiepen van de Donau tussen Straubing en Vilshofen wordt een leemte gedicht in de bestaande waterwegverbinding tussen de Noordzee en de Zwarte Zee via de Rijn, de Main, het Main-Donaukanaal en de Donau. Op grond van Verordening (EU) nr. 1315/2013 betreffende richtsnoeren van de Unie voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnetwerk maakt de federale Donauwaterweg deel uit van het kernnetwerk van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) en is hij van groot economisch belang voor Europa.
- b) Betere connectiviteit voor binnenhavens: Het project zal de vaaromstandigheden in het projectgebied verbeteren wanneer het waterpeil in de Donau laag is. In tegenstelling tot andere vervoerswijzen beschikt de scheepvaart op de Donau nog steeds over vrije vervoerscapaciteit, die efficiënter kan worden benut door de vaarweg te verdiepen.
- c) Veiligheid en navigatiecomfort: De uitvoering van het project zou de frequentie van ongevallen kunnen verminderen van 55,4 naar 42,4 per jaar, ondanks de toename van het verkeer.
- d) Verwachte toename van het vervoer: Het vrachtvolume zal naar verwachting toenemen van 7,0 miljoen ton/jaar (2007) tot 9,7 miljoen ton/jaar tegen 2025 of met 50 % toenemen tot 10,5 miljoen ton/jaar.

Voorgestelde compenserende maatregelen:

Alle getroffen typen habitats, met inbegrip van de prioritare habitat van het type 91E0*, worden gecompenseerd door het creëren van nieuwe habitats in een verhouding van 3:1. Voor *Maculinea nausithous* worden nieuwe graslandhabitats gecreëerd en voor *Unio crassus* worden nieuwe habitats gecreëerd in de vorm van nieuwe riviereilanden en riviertakken (die ook de aangetaste vissoorten bedienen). Er wordt gedacht aan monitoring en instandhoudingsbeheer op de lange termijn van nieuwe habitats.

Advies van de Commissie (volledige versie gepubliceerd op: (https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinion_en.htm))

3. COMPENSERENDE MAATREGELEN

3.1. Voorbeelden van compenserende maatregelen op grond van artikel 6, lid 4

Plan of project	Langeafstandsspoorlijn tussen twee knooppunten en vernieuwing van een honderd jaar oude brug in Baden-Württemberg (Duitsland). Het project omvat oppervlakteaanpassingen, gecombineerd met tunnels als verzachtende maatregel.
Getroffen Natura 2000-gebied	Het getroffen gebied is DE 7220-311 "Glemswald und Stuttgarter Bucht" (3 813 ha, met 31 gesubfragmenteerde gebieden).
Gevolgen	De gevolgen vloeien voort uit ruimtebeslag en de daarmee gepaard gaande verdwijning en achteruitgang van habitats, met inbegrip van de kap van volwassen bomen. De aangetaste natuurwaarden van communautair belang zijn: Soort: populatie van de in bijlage II bij de habitatrichtlijn opgenomen prioritare soort <i>Osmoderma eremita</i> in een gunstige staat van instandhouding. Habitat: 6510 laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)

Compenserende maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> — Aanwijzing als Natura 2000-gebied van 50 ha grond nabij een nationaal natuurreserveaat (<i>Neuweiler Viehweide</i>). — Beheer van het aangewezen gebied gericht op de <i>*Osmoderma eremita</i> door regeneratie van de essentiële ecologische kenmerken die nodig zijn voor het voortbestaan van de soort. <p>Het beheerde aangewezen gebied verbindt twee bestaande beschermde kerngebieden die geïsoleerd waren, met een ecologisch grenseffect op de prioritaire soort. Verwacht wordt dat een gericht beheer zal resulteren in het behoud van de gunstige staat van instandhouding voor de prioritaire soort.</p>
----------------------------------	---

Bron: C(2018) 466 final, 30 januari 2018

Plan of project	Weg B173 tussen plaatsen in Beieren (Duitsland)
Getroffen Natura 2000-gebied	<p>Het getroffen gebied is het gebied van communautair belang DE 5833-371 "Maintal von Theisau bis Lichtenfels" (872 ha), grotendeels samenvallend met een SBZ in de zin van de habitatrichtlijn, DE 5931-471.02 "Täler von Oberem Main, Unterer Rodach und Steinach".</p> <p>Het SBZ-gebied wordt zwaarder getroffen dan het gebied van communautair belang. De functionaliteit van het gebied is gekoppeld aan negen andere Natura 2000-gebieden in de continentale biogeografische regio. De gebieden bestaan uit overstromingsgebieden met stilstaand en stromend water.</p>
Gevolgen	<p>Het wegtracé doorkruist het Natura 2000-netwerk en heeft gevolgen in de vorm van ruimtebeslag (verlies van habitat) en verstoring/achteruitgang van habitats en soorten tijdens de aanleg en exploitatie van de weg, voornamelijk als gevolg van stikstofdepositie. Nadere bijzonderheden: Habitattypen van bijlage I die schade ondervinden van het project: 6, waarvan één prioritaire habitat (91E0*).</p> <p>Soorten van bijlage II die schade ondervinden: 5, waarvan 3 ook van bijlage IV.</p> <p>Significante gevolgen voor:</p> <p>Habitattypen 3150, 6430, 6510 en 91E0* van bijlage I bij de habitatrichtlijn</p> <p>Vogelsoort <i>Circus aeruginosus</i> van bijlage I bij de habitatrichtlijn</p>
Compenserende maatregelen	<p>De evenredigheid van de compensatie om het verlies van habitats binnen de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk in evenwicht te brengen, is vastgesteld op:</p> <p>1:3-verhouding voor de habitattypen 3150, 6430 en 91E0*</p> <p>1:6 voor type 6510.</p> <p>Uitbreiding van het gebied van communautair belang met 2 ha.</p> <p>Aanleg van rietvelden als habitat voor de <i>Circus aeruginosus</i>.</p> <p>Financieel plan en monitoring- en evaluatieplan.</p> <p>De Europese Commissie stelt dit compensatieplan afhankelijk van:</p> <ul style="list-style-type: none"> — de uitvoering volgens het werkplan dat de Duitse autoriteiten aan de Europese Commissie hebben voorgelegd; — monitoring- en evaluatieverslagen volgens het door de Duitse autoriteiten goedgekeurde werkplan. Het verslag moet op internet ter beschikking van het publiek worden gesteld; — of de resultaten van de monitoring en evaluatie van het Natura 2000-netwerk in aanmerking worden genomen bij de evaluatie en heroverweging van de compenserende maatregelen en van de verzachtende maatregelen die verband houden met het project; — of Duitsland voldoet aan de verplichtingen met betrekking tot het Natura 2000-netwerk voor gebied DE 5833-371 overeenkomstig artikel 4, lid 4, en artikel 6, lid 1, van de habitatrichtlijn.

Bron: C(2015) 9085 final, 18 december 2015.

Plan of project/	<p>Nationale weg B 252/B 62; 17,56 km nieuwe ringweg rondom de gemeenten Münchhausen, Wetter en Lahntal (Hesse).</p> <p>Noord-zuidverbinding tussen de regio's Paderborn-Korbach en Marburg-Gießen. De nationale weg B 62 verbindt Biedenkopf via Cölbe met de langeafstandsassen Gießen-Marburg-Kassel.</p> <p>Het nieuwe tracé houdt in dat openbare infrastructuur, zoals lokale wegen, energienetwerken, een spoorweg en een gasleiding, moet worden herschaald en verplaatst.</p>
Getroffen Natura 2000-gebied	<p>De passende beoordeling omvatte verschillende Natura 2000-gebieden. De conclusies waren:</p> <p>Gebied DE 5017-305 "Lahnhänge zwischen Biedenkopf und Marburg": ondervindt geen schade van het project.</p> <p>Gebied DE 5018-401 "Burgwald": wordt positief beïnvloed door het project omdat het project verder van het gebied zal komen te liggen en het grootste deel van de verkeersbelasting van de bestaande nationale weg B 252 zal doen afnemen.</p> <p>Gebied DE 5118-302 "Obere Lahn und Wetschaft mit Nebengewässern": er zullen significante gevolgen zijn voor dit gebied.</p>
Gevolgen	<p>Het tracé van de nationale weg B 252/B 62 doorkruist het Natura 2000-netwerk op drie locaties. De directe druk bestaat uit habitatverlies en -achteruitgang; er is sprake van barrièrewerking en stikstofdepositie die algemene gevolgen hebben voor habitats en soorten door verstoring en achteruitgang van habitats. De natuurwaarden die hiervan significante gevolgen ondervinden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> — habitattypen van bijlage I bij de habitatrichtlijn <p>91E0* (bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i>)</p> <p>3260 (submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitricho-Batrachion</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> — soorten van bijlage II bij de habitatrichtlijn <p><i>Cottus gobio</i> en <i>Lampetra planeri</i></p> <p>Alle typen habitats van bijlage I en andere habitats van soorten worden significant aangetast als gevolg van verhoogde stikstofdepositie. Een hogere sedimentbelasting heeft significante negatieve gevolgen voor alle in het water levende soorten. De meest significante schade, direct en indirect, wordt toegebracht aan habitats van het type 91E0* door bemesting en verzuring door stikstofgassen.</p>
Compenserende maatregelen	<p>Verlies van habitattype 91E0* bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i>:</p> <p>Compensatie van de directe gevolgen: verhouding 1:3.</p> <p>Compensatie van de indirecte gevolgen: verhouding 1:2.</p>

Bron: C (2012) 3392 van 29 mei 2012.

Plan of project/	<p>Verdieping en verbreding van de vaarweg van de rivier de Main op de trajecten Wipfeld, Garstadt en Schweinfurt (Beieren/Duitsland)</p> <p>Het hoofddoel van het project is de verbreding van de bestaande vaarweg van de rivier de Main tussen de sluis bij Wipfeld (mijlpaal km 316,12) en die bij Ottendorf (mijlpaal km 345,29) van 36 m tot 40 m, en de verdieping van de waterweg van 2,50 m (huidige diepte) tot 2,90 m. Dit zal de fysieke wendbaarheid van vaartuigen vergroten.</p>
-------------------------	--

Gevolgen	Het prioritair habitatype van communautair belang 91E0*, bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> , en het habitatype 6510, laaggelegen schraal hooiland, zouden in het bijzonder worden getroffen. Beide habitatypen zouden rechtstreeks worden beschadigd door een oppervlakteverlies van 9 460 m ² voor 91E0* en van 6 440 m ² voor 6510.
Getroffen Natura 2000-gebied	De passende beoordeling omvatte een subnetwerk van het Natura 2000-netwerk dat aan de waterloop grenst. De conclusies van de PB per Natura 2000-gebied waren als volgt: Gebied "Maintal zwischen Schweinfurt und Dettelbach" (SBZ): geen significante gevolgen. Gebied "Mainaue zwischen Grafenrheinfeld und Kitzingen" (gebied van communautair belang): significante gevolgen. Gebied "Maintal bei Sennfeld und Weyer" (gebied van communautair belang): significante gevolgen. De significant aangetaste gebieden hebben een oppervlakte van 1 706 ha.
Compenserende maatregelen	Er werd overeenstemming bereikt over evenredigheid voor: habitatype 6510: verhouding van bijna 1:7 habitatype 91E0*: verhouding van bijna 1:4 In het laatste geval wordt er rekening mee gehouden dat het opnieuw creëren van de habitat meerdere decennia kan duren. Het compensatiegebied is lokaal, aangezien de vereiste ecologische functionaliteit zich in de buurt bevindt. De getroffen Natura 2000-gebieden zullen worden uitgebreid met de voorgestelde compenserende maatregelen en vervolgens door de lidstaat worden aangewezen en aangemeld. In totaal zijn tien maatregelen gepland in het overstromingsgebied Schweinfurt en Wipfeld.

3.2. Tijdsgerelateerde aspecten van compenserende maatregelen

Duitsland — Tijdsgerelateerde aspecten van compenserende maatregelen (uittreksel uit LANA 2004) (*)

Maatregelen ter waarborging van de samenhang moeten, indien technisch haalbaar, reeds worden uitgevoerd en operationeel zijn wanneer de schade zich voordoet. Volgens de Europese Commissie kan het opnieuw creëren van een geschikte habitat voor de getroffen soorten alleen als maatregel ter waarborging van de samenhang worden aanvaard indien "het tot stand gebrachte nieuwe gebied beschikbaar is op het moment waarop het aangetaste gebied zijn natuurlijke waarde verliest" (Europese Commissie 2000:49).

De deskundigen zijn het er dan ook over eens dat de maatregelen ter waarborging van de samenhang reeds vóór de uitvoering van het project (aanvang van de bouw) of ten minste vóór het begin van de aanzienlijke aantasting van het betrokken Natura 2000-gebied moeten worden uitgevoerd, zodat ze op het moment van de schade gebruiksklaar en zo functioneel mogelijk zijn (bv. Baumann et al. 1999:470, AG FFH Verträglichkeitsprüfung 1999:72, Ssymank et al. 1998:39, Weyrich 1999:1704, Europese Commissie 2000:49, Schröder 2001:17, FGSV 2002:18, Bernotat 2003:25).

In dit verband verwijst de hoogste federale bestuursrechter (arrest van 17 mei 2002) ook naar het gevaar van een "vertraging in de functionaliteit". De Europese Commissie (2000:50) schrijft voor dat het resultaat van de maatregel in de regel operationeel moet zijn wanneer zich schade voordoet in het gebied dat verband houdt met het project, tenzij kan worden aangetoond dat deze gelijktijdigheid niet noodzakelijk is om de bijdrage van het gebied aan het Natura 2000-netwerk te waarborgen.

(*) LANA/Permanent LANA-comité "interventieregeling" (2004): Technische eisen voor maatregelen ter waarborging van de samenhang overeenkomstig artikel 34, lid 5, Federale natuurbeschermingswet (BNatSchG). Bijlage bij TOP 4.6 van de 87e LANA-vergadering op 4 en 5 maart 2004.

Deze verträgen in de functionaliteit kunnen in elk geval uitsluitend — indien überhaupt — worden getolereerd als met zekerheid kan worden verwacht dat de uitgevoerde maatregelen zullen leiden tot de vereiste compensatie en dus tot het herstel van de samenhang (Ramsauer 2000:608).

In elk afzonderlijk geval moet dus worden onderzocht of deze verträgen in de functionaliteit in het kader van de ecologische samenhang van Natura 2000 al dan niet kunnen worden getolereerd. Hieronder worden de betreffende casestudy's beschreven (geval A: volledige functionaliteit van de maatregelen ter waarborging van de samenhang is nodig op het moment van de aantasting; geval B: volledige functionaliteit van de maatregelen is op het moment van de aantasting niet noodzakelijk).

Indien verträgen in de functionaliteit niet verenigbaar zijn met de respectieve instandhoudingsdoelstelling, mag de maatregel niet worden erkend als een maatregel ter waarborging van de samenhang.

Geval A: volledige functionaliteit van de maatregelen ter waarborging van de samenhang is nodig op het moment van de aantasting.

Het habitatype of de voor een soort benodigde habitats moeten volledig functioneel zijn voordat de aantasting zich voordoet, met name wanneer het gevaar bestaat dat een (deel van een) relevante populatie van een krachtens bijlage 2 bij de habitatrichtlijn of bijlage 1 bij de vogelrichtlijn beschermde soort verloren gaat. In dergelijke gevallen kunnen alleen vooraf uitgevoerde maatregelen die ten tijde van de interventie reeds doeltreffend zijn, worden beschouwd als voldoende maatregelen om de samenhang te waarborgen. Om redenen van natuurbehoud kan een vertragung in de functionaliteit niet worden getolereerd.

In wezen hangt de tijd die habitats van soorten nodig hebben om zich te ontwikkelen af van enerzijds de plaatselijke ontwikkelingsperiodes van de betrokken habitats en anderzijds de toegankelijkheid van gebieden in het kader van de noodzakelijke herpopulatie. Het potentieel van soorten voor herpopulatie wordt onder meer bepaald door de ruimtelijke spreiding van de soort, het voorkomen van concrete verspreidingscentra en bronpopulaties in de geografische nabijheid, soortspecifieke mobiliteit en verspreidingscapaciteit, en ongehinderde toegankelijkheid van de gebieden.

Als een interventie sterk geïsoleerde exemplaren van een soort of een soort met weinig mobiliteit aantast, is er een zeer gering potentieel voor de habitat die door samenhangsmaatregelen wordt gecreëerd om opnieuw een populatie op te bouwen of van buiten af aan te trekken. In dit verband is het van cruciaal belang dat de habitats van tevoren zo dicht mogelijk bij de getroffen populatie worden ontwikkeld en dat dezelfde individuen of populaties de habitat reeds vóór de interventie als noodhabitat kunnen bevolken. De herpopulatie van de habitat op een later moment kan vaak niet meer worden gegarandeerd als de populatie er aanzienlijk is op achteruitgegaan.

In het geval van typen habitats wordt de benodigde tijd voor de ontwikkeling van de habitats bepaald door het regeneratievermogen ervan, de te creëren abiotische omstandigheden en kolonisatie per kenmerkende planten- en diersoort (bv. Riecken et al. 1994:21 e.v.). Volledige functionaliteit in de zin van geval A kan alleen worden bereikt voor typen habitats met kortere ontwikkelingstijden.

Vervroegde uitvoering van maatregelen

Om in het geval van geval A te kunnen blijven handelen, moet het reeds mogelijk zijn om de maatregelen te financieren en uit te voeren voordat het project definitief wordt goedgekeurd (...). In de praktijk is er bijvoorbeeld de mogelijkheid om het gebied reeds vóór het besluit tot goedkeuring van het plan veilig te stellen door middel van voorbereidende of vroegtijdige aankoop van grond. In principe bieden stapsgewijze procedures hiervoor gunstiger voorwaarden.

Vanwege het bijzondere vereiste van rechtszekerheid in het latere goedkeuringsbesluit moeten in de voorbereidende procedure van een effectbeoordeling krachtens de habitatrichtlijn (bv. voor de vaststelling van corridors of in de ruimtelijke ordeningsprocedures) de belangrijkste beslissingen over het onderwerp, de locatie en de reikwijdte van de maatregelen ter waarborging van de samenhang vaak al in de ontwerpfasen worden genomen (zie bv. Küster 2001). Indien de structuur van het project ongewijzigd blijft, zullen deze in de loop van de projectvergunning niet wezenlijk veranderen; de maatregelen kunnen van tevoren worden uitgevoerd zodra de fundamentele haalbaarheid van het project duidelijk wordt.

Herpopulatie-instrumenten en compenserende maatregelen die reeds in andere kaders zijn vastgesteld, tonen ook aan dat een eerdere uitvoering van de maatregelen mogelijk is en vanuit planologisch oogpunt in de praktijk kan worden gebracht (vgl. bv. Ammermann et al. 1998, Bunzel & Böhme 2002). Als aanvullende mogelijkheid kunnen hier ook overeenkomsten worden gesloten tussen de projectbeheerder en de exploitant van een gereserveerd stuk grond. Deze overeenkomsten zouden het mogelijk maken de uitgevoerde maatregelen te laten overnemen door de exploitant van het gereserveerde stuk grond en financieel te compenseren in het onwaarschijnlijke geval dat het project om een onvoorziene reden uiteindelijk niet zou kunnen worden gerealiseerd.

Uit het volgende voorbeeld van de planning van de A 26 blijkt niet alleen dat voorbereidende grondaankoop tot de mogelijkheden behoort, maar ook dat het passend is om in bouwfasen de plan- en goedkeuringsfasen te gebruiken voor de vervroegde uitvoering van de maatregelen.

Voorbeeld: Vervroegde uitvoering van de maatregelen in het geval van de A 26

Het vogelbeschermingsgebied dat schade ondervindt van het project, wordt beïnvloed en aangetast door verschillende onderling verbonden bouwplaatsen. Tijdens de vergunningverlening voor de huidige bouwfase worden reeds maatregelen ter waarborging van de samenhang vastgesteld die ten dele alleen betrekking hebben op aantastingen die voortvloeien uit de twee volgende fasen, waarvoor de plannen nog niet zijn goedgekeurd. Om ervoor te zorgen dat maatregelen voor het creëren van nieuwe habitats doeltreffend zijn, moet reeds bij de planologische goedkeuring voor deze bouwfase worden nagegaan of de reikwijdte van de maatregelen die in het kader van de passende beoordeling vereist zijn, is vastgesteld. De uitvoering van de maatregelen wordt op deze manier met ongeveer vijf jaar vervroegd, waardoor wordt vermeden dat er tijd verstrijkt tussen de aantasting en de compensatie.

De voorwaarden hiervoor zijn de beschikbaarheid van gebieden op de door deskundigen aangewezen schaal, de goedkeuring van beheerbeperkingen voor de aldaar werkzame landbouwers en, waar nodig, de beschikbaarheid van middelen voor het vooruitbetalen van vergoedingen, ruim voor het goedkeuringsbesluit voor de volgende bouwfase. De kans dat dergelijke randvoorwaarden zich voordoen, moet zeker per geval worden beoordeeld. In het A 26-project zijn dergelijke voorwaarden duidelijk aanwezig. Een voorbereidende grondaankoop maakte het mogelijk de gebieden veilig te stellen. De in het kader van deze procedure gekozen aanpak is welkom, aangezien daarmee tijdelijke functionele tekortkomingen worden voorkomen en de ononderbroken samenhang van het Natura 2000-netwerk gedurende het hele project wordt gewaarborgd zonder dat het project vertraging oploopt.

Waar nodig is het ook mogelijk planologische goedkeuring van de afzonderlijke maatregelen te verkrijgen met het oog op de samenhang, zodat zij eerder kunnen worden uitgevoerd. Uiteraard hebben de projectpromotoren altijd de mogelijkheid om de maatregelen vrijwillig op eigen kosten in een vroeg stadium uit te voeren. Indien maatregelen ter waarborging van de samenhang ruim van tevoren worden uitgevoerd op grond van de bepalingen inzake interventie, kunnen zij een positief effect hebben op de reikwijdte van de compenserende en vervangingsmaatregelen, aangezien de extra kosten voor tijdelijke functionele tekortkomingen kunnen worden beperkt.

Exploitanten van projecten uit de publieke sector en projectexploitanten die veel of grote projecten uitvoeren, eventueel via stapsgewijze goedkeuringsprocedures, hebben hier de grootste actiemogelijkheden en dragen derhalve een bijzondere verantwoordelijkheid.

Geval B: volledige functionaliteit van de maatregelen ter waarborging van de samenhang is op het moment van de aantasting niet noodzakelijk

Het habitatype of de habitat van de soort hoeft niet noodzakelijk volledig functioneel te zijn vóór het begin van de aanzienlijke aantasting. Om bepaalde technische redenen, die uitvoerig moeten worden vermeld, is een vertraging in de functionaliteit gerechtvaardigd tot de volledige doeltreffendheid van de maatregel en moet deze worden gecompenseerd door de maatregelen op dienovereenkomstig grotere schaal uit te voeren. Het is bewezen dat de bijdrage van het gebied aan het Natura 2000-netwerk ook op deze manier gewaarborgd is.

Ook in deze gevallen moet worden gestreefd naar een vervroegde uitvoering van de maatregelen. Uit de ervaring met de uitvoering van andere natuurbeschermingsinstrumenten kan worden geconcludeerd dat onder bepaalde omstandigheden vertragingen in de functionaliteit kunnen worden tegengegaan door de omvang van de maatregel te vergroten. Dit is onder meer gebaseerd op de vaststelling dat vertragingen op deze manier voor bepaalde habitatfuncties grotendeels kunnen worden gecompenseerd.

Op basis van de vertraging in de functionaliteit moeten grotere aanvullende gebieden worden geselecteerd, aangezien de maatregelen (bv. aanplant) de functies in het begin weliswaar niet naar behoren kunnen vervullen, maar met een aanzienlijk groter bestand in totaal ongeveer hetzelfde compensatieniveau kan worden bereikt. De grotere omvang van de maatregel verhoogt ook de voorspellingszekerheid met betrekking tot functionele aspecten.

Voorbeeld: Door het overbruggen van een stromend waterlichaam leidt een wegenbouwproject tot een aanzienlijke aantasting van het habitatype 91E0* "essen-elzenbossen langs stromend water". Het verlies van de habitat moet worden gecompenseerd in andere gebieden die qua locatie en functie geschikt zijn door maatregelen ter waarborging van de samenhang; dit zal worden bereikt door passende aanplant en herstel van het habitatype. Aangezien andere begeleidende maatregelen, zoals de ontwikkeling van oerbossen in bestaande soortgelijke habitattypen, niet mogelijk zijn, is het de bedoeling de maatregel te implementeren in een gebied dat vele malen groter is, om de vertraging in de functionaliteit te compenseren. Het gaat hier om een habitatype dat wordt gekenmerkt door bomen en dat een dienovereenkomstig lange ontwikkelingstijd heeft die zelfs met een vervroegde uitvoering van de maatregelen niet kan worden verwezenlijkt.

Niettemin moet deze maatregel in beginsel als een maatregel ter waarborging van de samenhang worden erkend, mits er geen specifieke aspecten van het individuele geval tegen zijn.

4. VERBANDEN TUSSEN MILIEUBEOORDELINGSPROCEDURES: PB, MEB, SMB

4.1. Vergelijking van procedures in het kader van een passende beoordeling (PB), MEB en SMB

	PB	MEB	SMB
Over welk soort plannen/ projecten gaat het?	Elk plan of project dat, hetzij afzonderlijk, hetzij in combinatie met andere plannen/projecten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied (anders dan plannen of projecten die rechtstreeks verband houden met het beheer van het gebied).	Alle in bijlage I genoemde projecten . Voor in bijlage II genoemde projecten moet per geval worden bepaald of een MEB noodzakelijk is, mede op basis van door de lidstaten vastgestelde drempelwaarden of criteria (rekening houdend met de in bijlage III genoemde criteria).	Alle plannen en programma's of wijzigingen daaraan: <ul style="list-style-type: none"> a) die door een instantie op nationaal, regionaal of lokaal niveau worden opgesteld en/of vastgesteld; b) die door wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn voorgeschreven; c) die voorbereid worden met betrekking tot landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme en ruimtelijke ordening of grondgebruik en die het kader vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor de in de bijlagen I en II bij de MEB-richtlijn genoemde projecten, of waarvoor, gelet op de mogelijke gevolgen voor gebieden, een beoordeling vereist is uit hoofde van artikel 6 of 7 van Richtlijn 92/43/EEG.

	PB	MEB	SMB
<i>Welke effecten op de natuur moeten worden beoordeeld?</i>	Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied (die worden vastgesteld afhankelijk van de soorten/habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen). De effecten moeten worden beoordeeld om te bepalen of ze de natuurlijke kenmerken van het gebied in kwestie zullen aantasten.	Directe en indirecte, secundaire, cumulatieve, grensoverschrijdende, permanente en tijdelijke, positieve en negatieve significante gevolgen en significante kortetermijn-, middellangetermijn- en langetermijngevolgen voor de bevolking en de menselijke gezondheid; de biodiversiteit, met bijzondere aandacht voor op grond van Richtlijn 92/43/EEG en Richtlijn 2009/147/EG beschermde soorten en habitats; land, bodem, water, lucht, klimaat en landschap; materiële goederen, het cultureel erfgoed en het landschap; en de wisselwerking tussen deze factoren.	Mogelijk significante gevolgen voor het milieu, bijvoorbeeld voor de biodiversiteit, bevolking, menselijke gezondheid, fauna, flora, bodem, water, lucht, klimaatfactoren, materiële goederen, cultureel erfgoed, met inbegrip van architectonisch en archeologisch erfgoed, het landschap en de wisselwerking tussen bovengenoemde factoren.
<i>Wie is verantwoordelijk voor de beoordeling?</i>	De bevoegde instantie moet ervoor zorgen dat de passende beoordeling wordt uitgevoerd. In dat verband is het mogelijk dat de projectontwikkelaar alle noodzakelijke onderzoeken moet uitvoeren en de bevoegde instantie alle noodzakelijke informatie moet verschaffen om deze in staat te stellen een weloverwogen beslissing te nemen. Daarbij kan de bevoegde instantie zo nodig ook relevante informatie uit andere bronnen inwinnen.	De projectontwikkelaar verstrekt de benodigde informatie die samen met de resultaten van de inspraakronde terdege in aanmerking moet worden genomen door de bevoegde instantie die de vergunning voor de ontwikkeling verleent.	De SMB-richtlijn laat de lidstaten een ruime beoordelingsmarge bij het aanwijzen van de verantwoordelijke instanties inzake SMB. Dit kunnen de instanties zijn die verantwoordelijk zijn voor het opstellen van een plan/programma, de milieu-instanties, die volgens de wet geraadpleegd moeten worden over de reikwijdte en de gedetailleerdheid van de informatie die moet worden opgenomen in het milieurapport, alsmede over het ontwerpplan of -programma en het bijbehorende milieurapport; of de instanties waaraan het verrichten van de SMB-procedure specifiek is toevertrouwd.
<i>Worden het publiek en andere instanties geraadpleegd?</i>	De habitatrichtlijn bevat geen uitdrukkelijke verplichting tot het geven van inspraakmogelijkheden bij het goedkeuren van plannen of projecten die een passende beoordeling vereisen. Volgens de formulering van artikel 6, lid 3, hoeft dit alleen te gebeuren "in voorkomend geval". Het Hof heeft echter op basis van de vereisten van het Verdrag van Aarhus	Verplicht; moet gebeuren voordat het projectvoorstel wordt goedgekeurd. De lidstaten treffen de nodige maatregelen opdat de instanties die met het project te maken kunnen krijgen (waaronder instanties op milieugebied en lokale en regionale overheden), de mogelijkheid hebben advies uit te brengen over de vergunningsaanvraag. Hetzelfde geldt voor de	Verplicht; moet gebeuren voordat het plan of programma wordt goedgekeurd. De lidstaten raadplegen de instanties die wegens hun specifieke verantwoordelijkheden op milieugebied met de milieueffecten van de uitvoering van plannen en programma's te maken kunnen krijgen. Er moet raadpleging van het

	PB	MEB	SMB
	<p>verduidelijkt dat het betrokken publiek, met inbegrip van erkende ngo's op het gebied van milieubescherming, het recht heeft aan de vergunningsprocedure deel te nemen (C-243/15, punt 49). Dit recht houdt met name in “gedurende de milieubesluitvorming doeltreffend’ deel te nemen, door ‘schriftelijk of, indien van toepassing, tijdens een hoorzitting of onderzoek met de verzoeker, alle opmerkingen, informatie, analyses of meningen naar voren te brengen die het relevant acht voor de voorgestelde activiteit” (C-243/15, punt 46).</p>	<p>raadpleging van het betrokken publiek. Als significante gevolgen voor het milieu in een andere lidstaat worden verwacht, moet overleg worden gepleegd met de betrokken instanties en het publiek van die lidstaat.</p>	<p>publiek plaatsvinden, waaronder het publiek dat belang heeft bij de besluitvorming of er de gevolgen van ondervindt of kan ondervinden, waaronder ngo's. De instanties en het publiek krijgen tijdig en effectief de gelegenheid om zich binnen een passende termijn uit te spreken over het ontwerpplan of -programma en het bijbehorende milieurapport, voordat het plan of programma wordt goedgekeurd of aan de wetgevingsprocedure wordt onderworpen. Als significante gevolgen voor het milieu in een andere lidstaat worden verwacht, moet overleg worden gepleegd met de betrokken instanties en het publiek van die lidstaat.</p>
<p><i>In hoeverre zijn de resultaten van de beoordeling bindend?</i></p>	<p>Bindend. De bevoegde instanties kunnen het plan of project alleen goedkeuren als ze de zekerheid hebben verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zullen worden aangetast.</p>	<p>De resultaten van de raadplegingen en de voor de MEB verzamelde informatie worden in het kader van de vergunningsprocedure “terdege in aanmerking genomen”. Het besluit tot verlening van de vergunning omvat ten minste de met redenen omklede conclusie (d.w.z. het MEB-besluit) en eventuele milieutechnische voorwaarden die aan het besluit verbonden zijn.</p>	<p>Het milieurapport en de meningen worden “in aanmerking genomen” bij de opstelling van het plan of programma en voordat dit wordt goedgekeurd of aan de wetgevingsprocedure wordt onderworpen.</p>

5. STRATEGISCHE PLANNING – BEOORDELING VAN DE PLANNEN

5.1. Voorbeeld: planning van snelwegen in Oostenrijk

Snelwegplanning in Oostenrijk — screening en passende beoordeling

De planning van snelwegen in Oostenrijk verloopt in drie verschillende projectfasen, die de noodzaak van een passende beoordeling iteratief bepalen.

Fase 1 (“Voruntersuchung” of “Korridoruntersuchung”) identificeert potentiële conflictgebieden binnen het onderzochte gebied om corridors met onaanvaardbare gevolgen en een hoog risico op niet-goedkeuring uit te sluiten. Bijzondere aandacht gaat uit naar beschermde gebieden, waaronder Natura 2000-gebieden. De resultaten van fase 1 zijn een voorlopige selectie van mogelijke variaties van het project en het onderzoeksprogramma voor fase 2. Normaal gesproken wordt in deze fase (screeningfase) erkend dat een passende beoordeling moet worden uitgevoerd.

Fase 2 (“Vorprojekt” of “Variantenuntersuchung”) identificeert de gevoeligheid van habitats en soorten in de verschillende mogelijke variaties van het project en voorspelt de mogelijke gevolgen daarvan voor het milieu. Overeenkomstig de nationale voorschriften (RVS* ⁽ⁱ⁾) zijn in deze fase gedetailleerde onderzoeken met betrekking tot een passende beoordeling vereist. Daarmee wordt getracht de soorten en habitats die onder de bescherming van de EU vallen, zo spoedig mogelijk in aanmerking te nemen. Aan het einde van deze fase wordt één mogelijke variatie van het project gekozen.

Fase 3 (“Einreichprojekt”) bevat de planning van de goedkeuringsprocedures. De potentiële gevolgen van de gekozen route voor het milieu worden nader gespecificeerd en mogelijke negatieve gevolgen worden verzacht door passende maatregelen. Het doel is een ecologisch verantwoord projectplan dat geen gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied of voor beschermde soorten en dat wettelijk kan worden goedgekeurd.

De voordelen van vroegtijdige screening zijn de tijdige erkenning van de noodzakelijke juridische procedures, in dit geval van een passende beoordeling en — in andere gevallen — van een afwijkingsprocedure. Procedurele risico's worden dus vroeg genoeg onderkend en vermijdingsstrategieën kunnen worden uitgevoerd.

Voor de lokalisatie van potentiële conflictgebieden worden de standaardgegevensformulieren van de Natura 2000-gebieden gebruikt, samen met gegevens uit de nationale atlas van broedvogels en regionale en lokale habitatonderzoeken (voor zover deze beschikbaar en actueel zijn). Bij de evaluatie van de huidige situatie en de mogelijke gevolgen wordt ook gekeken naar de (nationale of provinciale) rode lijsten, gegevens uit het artikel 17-verslag, nationale en provinciale regelgeving met betrekking tot nationaal beschermde soorten en andere gegevens die in de regio beschikbaar zijn. Indien beschikbaar kunnen aanvullende monitoringgegevens worden gebruikt, bijvoorbeeld van projecten voor de instandhouding van soorten of LIFE-projecten die in de regio worden uitgevoerd.

Bron: door ASFINAG verstrekte casestudy.

5.2. Voorbeeld: strategische planning van nieuwe waterkrachtontwikkelingen in de Donau

Strategische planning van een nieuwe waterkrachtcentrale in het Donauebekken

De Internationale Commissie voor de bescherming van de Donau (ICPDR) heeft Richtsnoeren voor de ontwikkeling van duurzame waterkracht in het Donauebekken opgesteld, die in juni 2013 door de Donaulanden zijn aangenomen. De richtsnoeren zijn opgesteld na een brede raadpleging van vertegenwoordigers van de overheidsinstanties op het gebied van energie en milieu, de waterkrachtsector, ngo's en de wetenschappelijke wereld.

Zij bevelen een strategische planning aan voor de ontwikkeling van nieuwe waterkrachtcentrales. Hierbij vindt een beoordeling plaats op twee niveaus (met lijsten van aanbevolen criteria): eerst een nationale of regionale beoordeling en vervolgens een specifieke beoordeling van het project.

⁽ⁱ⁾ RVS = Richtsnoeren en voorschriften voor de planning, de aanleg en het onderhoud van wegen (RVS) www.fsv.at

Eerst worden de riviergedeelten vastgesteld waar op grond van nationale of regionale wetgeving/overeenkomsten geen waterkrachtcentrales mogen worden gebouwd (verboden gebieden). De criteria die in sommige Europese landen voor deze categorie gelden, zijn onder meer: beschermde gebieden, gedeelten met een hoge ecologische waarde, referentiegedeelten, stroomgebieden.

Een aanbevolen lijst voor nationale/regionale criteria omvat:

- *natuurlijkheid*: toestand van riviergedeelten/het waterlichaam voor wat betreft de afwijking van typespecifieke natuurlijke omstandigheden op het gebied van hydrologie, morfologie, biologische en sedimentcontinuïteit en biologische gemeenschappen;
- *toestand van het waterlichaam met betrekking tot zeldzaamheid en ecologische waarde*: zeldzaamheid van het riviertype, ecologische toestand van een riviergedeelte en gevoeligheid;
- *specifieke ecologische structuur en functie van het riviergedeelte, ook met betrekking tot het hele stroomgebied/deelstroomgebied en met betrekking tot ecosystemendiensten*: bv. specifieke habitats voor gevoelige/waardevolle vissoorten of andere biologische kwaliteitselementen in de rivierecologie (bv. soorten op de rode lijst);
- *beschermingszones en beschermde gebieden*: bv. Natura 2000-gebieden, Ramsar-gebieden, Unesco-biosfeerreservaten, nationale, regionale en natuurparken enz.

In een tweede fase worden alle andere riviergedeelten beoordeeld aan de hand van de beoordelingsmatrix en het classificatieschema.

Aangezien veel stroomgebieden en overstromingsgebieden in het Donauebeken beschermd zijn in het kader van de Vogel- en de Habitatrichtlijn, moet rekening worden gehouden met de bepalingen en vereisten betreffende het beheer en de bescherming van Natura 2000-gebieden en met de noodzaak van een passende beoordeling van de gevolgen van mogelijke projecten in de betrokken gebieden.

De nationale of regionale beoordeling is een instrument dat overheidsinstanties helpt nieuwe waterkrachtcentrales te bouwen in gebieden waar de verwachte milieugevolgen het kleinst zijn. In voorkomend geval moet rekening worden gehouden met grensoverschrijdende aspecten of aspecten die het hele stroomgebied van de Donau betreffen. Van de nationale of regionale beoordeling profiteren zowel de milieu- als de watersector, maar ook de waterkrachtsector, aangezien het besluitvormingsproces voorspelbaarder wordt en het transparanter wordt in welke gebieden een vergunningaanvraag voor nieuwe projecten kansrijk is.

Terwijl de beoordeling op nationaal of regionaal niveau meer algemeen van aard is, worden bij de projectspecifieke beoordeling, waarbij de geschiktheid van riviergedeelten voor de toepassing van waterkracht wordt geëvalueerd, de voordelen en gevolgen van een concreet project grondig en in detail beoordeeld. Dit maakt het gemakkelijker om te bepalen of een project goed is afgestemd op een specifieke locatie. De projectspecifieke beoordeling wordt uitgevoerd naar aanleiding van een vergunningaanvraag voor een nieuwe waterkrachtcentrale en betreft dus het specifieke projectontwerp.

Er moeten daarna verzachtende maatregelen worden genomen om de negatieve gevolgen van waterkrachtcentrales voor de aquatische ecosystemen tot een minimum te beperken. Om de ecologische toestand van de wateren in stand te houden en te verbeteren, moet prioriteit worden gegeven aan maatregelen op het gebied van vismigratie en ecologische stromen.

Andere verzachtende maatregelen die belangrijk zijn voor de rivierecologie en voor waterrijke gebieden die rechtstreeks van aquatische ecosystemen afhankelijk zijn, betreffen bijvoorbeeld verbetering van het sedimentbeheer, minimalisering van de negatieve gevolgen van kunstmatige waterpeilfluctuaties (waterpieken), instandhouding van grondwatercondities of herstel van bepaalde soorten habitats en oevergebieden. Er moet dan ook worden overwogen deze maatregelen op te nemen in het projectontwerp, waarbij tegelijkertijd moet worden gekeken naar de kosteneffectiviteit en de zekerheid van de elektriciteitsvoorziening.

De richtsnoeren erkennen de toepassing van de procedure van artikel 6, leden 3 en 4, van de Habitatrichtlijn wanneer nieuwe waterkrachtontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor het Natura 2000-gebied.

<https://www.icpdr.org/main/activiteiten-projects/hydropower>

5.3. Voorbeeld: plan voor ruimtelijke ordening van offshore windmolenparken en netaansluitingen in de Duitse EEZ van de Noordzee

Plan voor ruimtelijke ordening van het offshore-netwerkplan in de Duitse exclusieve economische zone van de Noordzee

In het offshore-netwerkplan is aangegeven welke offshore windmolenparken geschikt zijn voor een collectieve netaansluiting. Naast de noodzakelijke kabeltracés en -locaties van de offshore netaansluitingen voor de windmolenparken bevat het offshore-netwerkplan de kabeltracés voor interconnectoren en beschrijvingen van eventuele kruisverbindingen.

Er zijn prioritaire gebieden aangewezen voor scheepvaart, pijpleidingen en offshore windenergieopwekking in de Duitse EEZ. Tenzij ze hiermee compatibel zijn, zijn andere vormen van gebruik in deze gebieden verboden. In Natura 2000-gebieden zijn windturbines niet toegestaan. Bij de overgang naar de territoriale wateren en naar de kruising van verkeersscheidingsstelsels moeten onderzeese kabels voor het transport van de in de EEZ opgewekte stroom worden aangelegd langs aangewezen kabelcorridors. Bij de opstelling van het plan is een SMB uitgevoerd.

Om mogelijke negatieve gevolgen voor het mariene milieu tijdens het leggen van pijpleidingen en kabels tot een minimum te beperken, bepaalt het plan dat gevoelige habitats niet mogen worden doorkruist in perioden waarin bepaalde soorten erg kwetsbaar zijn.

Beschadiging of vernietiging van bijzonder gevoelige habitats die vanuit een instandhoudingsoogpunt belangrijk zijn, zoals zandbanken, riffen en gebieden van bentische gemeenschappen, moet tijdens het leggen en gebruiken van pijpleidingen en kabels worden vermeden en de beste milieupraktijken volgens het OSPAR-verdrag moeten worden gevolgd. Het plan beoogt ook een overlapping van voor pijpleidingen en windmolenparken bestemde prioritaire gebieden.

Planningsbeginselen zoals de maximale bundeling van kabels en het vermijden van tracés door Natura 2000-gebieden zijn bedoeld om de voor de netwerkinfrastructuur benodigde ruimte en de potentiële gevolgen voor het mariene milieu te beperken. Het plan, waarvoor een SMB is uitgevoerd, geeft de capaciteit en de verwachte timing weer van de offshore netaansluitingen die in de volgende tien jaar moeten worden geïnstalleerd.

https://www.bsh.de/EN/TOPICS/Offshore/Maritime_spatial_planning/maritime_spatial_planning_node.html